



Fremsat den 28. februar 2018 af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Forslag

til

Lov om ændring af politiloven, retsplejeloven, forsvarsloven og militær straffelov

(Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen m.v.)

§ 1

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 1722 af 27. december 2016 og § 1 i lov nr. 671 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 6 indsættes:

»Kapitel 6 a

Forsvarets bistand til politiet

§ 24 a. Politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret i forbindelse med løsningen af følgende opgaver omfattet af denne lov:

- 1) Færdselsregulering, kontrol- og afspærringsforanstaltninger og lignende opgaver i forbindelse med større arrangementer, ulykker, naturkatastrofer m.v.
- 2) Kontrol- og tilsynsopgaver, som efter gældende ret er henlagt til politiet.
- 3) Eftersøgning af genstande eller personer.
- 4) Evakuerings-, varslings-, observations-, afspærrings-, bevogtnings- og patruljeringsopgaver m.v. med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet og andre hændelser, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.
- 5) Personbeskyttelse, gidselredning, det operative antiterroberedskab, særligt farlige anholdelser og andre særlige indsatsopgaver.
- 6) Øvrige opgaver, hvor opgaveløsningen har nær sammenhæng med den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udøver, eller hvor Forsvaret har specialkompetencer eller råder over særligt egnet udstyr.

Stk. 2. Anmodning om bistand efter stk. 1 kan alene fremsættes, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige

eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

§ 24 b. Forsvarets bistand til politiet efter § 24 a sker under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Forsvarets til enhver tid gældende tekniske, operative og sikkerhedsmæssige bestemmelser finder i øvrigt anvendelse, i det omfang disse ikke strider mod politiets tilsvarende bestemmelser.

Stk. 2. I forbindelse med bistand til politiet kan nærmere udvalgt personale fra Forsvaret bemyndiges til at udøve beføjelser, som tilkommer politiet efter denne lovs kapitel 3-5 og retsplejelovens kapitel 69, 72, 73, 74 og 75 b. Bemyndigelse sker efter rigspolitichefens eller chefen for Politiets Efterretningstjenestes nærmere bestemmelse og efter godkendelse fra forsvarsministeren eller den, der af ministeren bemyndiges hertil.

§ 24 c. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om politiets anmodninger om bistand fra Forsvaret, politiets ansvar for opgaveløsningen, politiets ledelse af det bistandsydende forsvarspersonale samt tildeling af beføjelser efter § 24 b, stk. 2, herunder krav om uddannelse m.v.

§ 24 d. Politiet kan i øvrigt modtage bistand fra Forsvaret til varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften efter stk. 1.

§ 24 e. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte regler om Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger om at oprette midlertidige militære

områder med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret ved lov nr. 1679 af 26. december 2017 og § 2 i lov nr. 1680 af 26. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1019 q indsættes i *kapitel 93 b*:

»§ 1019 r. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, sker i forhold til forsvarspersonale til vedkommende politidirektør, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af stk. 1.«

2. Efter § 1020 l indsættes i *kapitel 93 c*:

»§ 1020 m. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, jf. § 1020 a, stk. 3, sker i forhold til forsvarspersonale til vedkommende politidirektør, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Efter indstilling fra Politiklagemyndigheden kan videre forfølgning af sager omfattet af stk. 1 overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, hvis viden om militærfaglige forhold eller militær-specifikke regler er af særlig betydning for sagen, og hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom.«

§ 3

I lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 582 af 24. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. § 7 affattes således:

»§ 7. Forsvaret kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre løse andre opgaver, herunder for politiet.«

2. § 15 ophæves.

§ 4

I militær straffelov, lov nr. 530 af 24. juni 2005, som ændret ved § 2 i lov nr. 494 af 17. juni 2008 og § 1 i lov nr. 1550 af 19. december 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Loven finder ikke anvendelse for forhold begået af tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område i forbindelse med, at personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren tidspunktet for ikrafttrædelse af § 3, nr. 2.

Stk. 3. Reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c, som ændret ved denne lovs § 2, finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten og adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet varetager politimæssige opgaver i henhold til regler udstedt i medfør af forsvarslovens § 15.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 1, 3 og 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de henholdsvis færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Politiets adgang til at anmode om og modtage bistand fra Forsvaret
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.1.3.1. Afgrænsning af politimæssige opgaver
 - 2.1.3.2. Ledelses- og ansvarsforhold
 - 2.1.3.3. Bemyndigelse til at udføre politimæssige beføjelser
 - 2.1.3.4. Bemyndigelse til at udstede nærmere regler
 - 2.2. Oprettelse af midlertidige militære områder
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Udvidelse af politiklageordningen
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.1.1. Politipersonale
 - 2.3.1.2. Forsvarspersonale
 - 2.3.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Øvrige ændringer i militær straffelov og forsvarsloven
 - 2.4.1. Militær straffelov
 - 2.4.1.1. Gældende ret
 - 2.4.1.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4.2. Forsvarsloven
 - 2.4.2.1. Gældende ret
 - 2.4.2.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Dansk politi har igennem de seneste år stået over for store udfordringer – bl.a. som følge af den alvorlige terrortrussel mod Danmark og udviklingen i flygtninge- og migrantsituationen i Europa. For at sikre, at Danmark bedst muligt har kunnet opretholde sikkerhed og tryghed i samfundet, har der været behov for at trække på samfundets samlede ressourcer og ikke alene det personale og materiel, som politiet selv råder over. Ligeledes har den aktuelle bandekonflikt sat politiet under pres.

Politiet har derfor – som i flere andre europæiske lande, der står med lignende udfordringer – i videre omfang end tidligere indhentet bistand fra Forsvaret. Det er bl.a. sket i forbindelse med det forhøjede antiterrorberedskab, indsatsen ved den dansk-tyske grænse samt varetagelsen af bevogtningsopgaver i København.

Det blev desuden med aftalen på forsvarsområdet 2018-2023 af 28. januar 2018 besluttet, at Forsvaret i højere grad skal bidrage til danskernes tryghed og sikkerhed. Det indebærer, at Forsvarets evne til at støtte politiet styrkes markant på en række områder.

I modsætning til flere af vores nabolande har Danmark ikke fastsat en samlet og detaljeret lovregulering af Forsvarets bistand til politiet. I lyset af den udvikling, der er sket i de seneste år, er tiden efter regeringens opfattelse kommet til at indføre en sådan lovregulering. Det foreslås således, at der i politiloven indføres en samlet lovregulering af, hvilke typer af opgaver politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at løse, og hvilke beføjelser personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, kan tildeles i disse sammenhænge.

Med lovforslaget vil det fortsat være sådan, at løsningen af politimæssige opgaver som det klare udgangspunkt varetages af politiets personale og med materiel, som politiet råder over. Forsvarets bistand til politiet vil desuden – ligesom i dag – ske under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Der lægges således ikke op til at indføre nye regler om, at Forsvaret skal varetage politimæssige opgaver selvstændigt. De særlige regler, der i dag findes om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse, videreføres dog.

Lovforslaget indeholder ligeledes et forslag om, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte regler om Forsvarets adgang til at oprette midlertidige

militære områder med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet. Denne ændring har til formål at skabe en klar og hensigtsmæssig opgave- og ansvarsfordeling mellem politiet og Forsvaret i de særlige situationer, hvor der f.eks. er behov for sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med, at der foretages udskibning af militært personel eller udstyr.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejeloven for at udvide Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetenceområde, sådan at Politiklagemyndigheden fremover også skal behandle sager, der vedrører personale fra Forsvaret, når personalet bistår politiet.

De foreslåede ændringer i politiklageordningen har bl.a. til formål at sikre, at borgerne får samme mulighed for at få en uafhængig instans til at undersøge adfærdsklager og sager om strafbare forhold, uanset om der er tale om politipersonale eller personale fra Forsvaret, der bistår politiet.

Der foreslås endvidere en række følgeændringer i forsvarsloven og militær straffelov.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Politiets adgang til at anmode om og modtage bistand fra Forsvaret

2.1.1. Gældende ret

Lovgrundlaget for Forsvarets bistand til politiet findes primært i forsvarslovens § 7. Det fremgår af denne bestemmelse, at Forsvaret efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og efter forhandling med vedkommende minister kan løse andre opgaver end de (kerne)opgaver, som er beskrevet i forsvarslovens §§ 3-6.

Begrebet ”andre opgaver” er nærmere omtalt i bemærkningerne til forsvarslovens § 7 i forslag til lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v., jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 2808-9. Det fremgår heraf, at Forsvarets andre opgaver sædvanemæssigt falder inden for et meget bredt spektrum og har det til fælles, at opgavernes løsning enten er en hensigtsmæssig følge af den virksomhed, som det militære forsvar i øvrigt udfører, eller er et udtryk for, at samfundets civile ressourcer på det pågældende område ikke er tilstrækkelige eller ikke er så egnede som Forsvarets ressourcer. Det fremgår endvidere, at Forsvaret efter anmodning kan yde bistand til politiet i medfør af denne bestemmelse, og at det i den forbindelse kan aftales, at Forsvaret kan bistå politiet permanent eller lejlighedsvist med at løse sådanne opgaver, enten fordi det er en hensigtsmæssig følge af den virksomhed, som det militære forsvar i

øvrigt udøver, eller er et udtryk for, at politiets ressourcer på det pågældende område ikke er tilstrækkelige eller ikke så egnede som Forsvarets ressourcer.

Bestemmelsen i § 7 blev indsat i forsvarsloven i 2001, og den har siden da udgjort lovgrundlaget for Forsvarets bistand til politiet – med undtagelse af forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften, som er særligt reguleret i forsvarslovens § 15, jf. nærmere herom nedenfor. Før § 7 blev indsat i forsvarsloven, var området ikke lovreguleret.

De nærmere forhold omkring Forsvarets bistand til politiet behandles i Rigspolitiets kundgørelse LB nr. 008 af 9. september 2015 om politiets samarbejde med forsvar og hjemmeværnet. Kundgørelsen er et internt dokument, som bl.a. beskriver forskellige former for samarbejde og bistand og fastsætter, hvilke generelle rammer og procedurer der gælder i de enkelte tilfælde.

Kundgørelsen opdeler Forsvarets bistand til politiet i henholdsvis »almindelig hjælp« og »særlig hjælp«.

»Almindelig hjælp« omfatter i denne sammenhæng bistand, der ikke påregnes at indebære risiko for, at Forsvarets personale vil skulle foretage indgreb eller anvende magt over for civile. »Særlig hjælp« omfatter omvendt bistand til politiets myndighedsudøvelse med henblik på opretholdelse af sikkerhed, fred og orden eller forhindring og efterforskning af strafbare forhold, når der kan blive tale om at bistå politiet direkte med indgreb eller magtanvendelse over for civile, eller når der forventes mulighed for konfrontationer, som politiet vurderer kan bringe Forsvarets personale i fare.

Anmodning om almindelig hjælp fremsættes af politidirektøren ved henvendelse til de militære myndigheder. Særlig hjælp må derimod – bortset fra tilfælde, hvor øjeblikkelig hjælp er påkrævet – først ydes efter indhentet bemyndigelse fra forsvarsministeren og justitsministeren.

Vurderingen af, om Forsvaret kan yde bistand til politiet, foretages af Forsvaret efter forsvarslovens § 7. Hvorvidt Forsvaret i et konkret tilfælde kan yde bistand til politiet afhænger af de aftaler, der løbende indgås, opgavens karakter og de ressourcer, som Forsvaret har til rådighed, og som ikke er disponeret til anden side. Denne vurdering kan føre til, at Forsvaret må afvise en konkret anmodning fra politiet om at yde bistand.

For bistand til søs og i luften findes en særlig hjemmel i forsvarslovens § 15, hvorefter forsvarsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvelse af politimæssige beføjelser til søs og i luften. Bestemmelsen blev indsat i forsvarsloven i 2001,

hvor den erstattede kgl. anordning nr. 513 af 2. oktober 1940 angaaende Politimyndighed for Søværnets Skibe og Luftfartøjer.

I medfør af bestemmelsen i forsvarslovens § 15 er der udstedt bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs. Bekendtgørelsen bemyndiger Forsvaret til i forbindelse med sin øvrige opgavevaretagelse at varetage politimæssige opgaver til søs. Bliver Søværnets skibe således opmærksom på strafbare forhold i forbindelse med den almindelige patruljering i danske farvande, indebærer bekendtgørelsen, at der er adgang til at gribe ind.

De politimæssige opgaver, som Forsvaret i den forbindelse kan varetage, er fastsat i bekendtgørelsens § 1, stk. 2, og omfatter bl.a. forebyggelse og afværgelse af fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Opgaverne skal løses under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3, 1. pkt., og § 2, 1. pkt. Dog finder Forsvarets gældende tekniske, operative og sikkerhedsmæssige bestemmelser fortsat anvendelse, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3, 2. pkt. I akutte tilfælde kan Forsvaret handle selvstændigt til søs uden at afvente politiets konkrete instruktioner. Det gælder, hvis der opstår en situation, hvor der er nærliggende fare for, at et indgrebs øjemed forspildes, jf. bekendtgørelsens § 4, 1. pkt.

Der findes endvidere en særlig bestemmelse i den grønlandske retsplejelovs § 62, stk. 3, hvoraf det fremgår, at justitsministeren – ved siden af politiets beføjelser – har mulighed for at tildele andre personer politimyndighed. Denne bestemmelse afspejler bl.a., at Forsvaret historisk og rutinemæssigt har bistået politiet i Grønland og udøvet en sådan myndighed i visse dele af det grønlandske territorium. I dag udøver Forsvarets personale i slædepatruljen Sirius således f.eks. politimyndighed i deres operationsområde (Nationalparken i Nordøstgrønland), ligesom det er tilfældet for udvalgte officerer på Søværnets inspektionsskibe og -fartøjer i og omkring Nationalparken i Nordøstgrønland.

Endelig indeholder den danske straffe- og retsplejelovgivning regler, der i almindelighed tillader enhver person, herunder ansatte i Forsvaret og Hjemmeværnet, at anvende nødvendig, forsvarlig og proportional magt i visse tilfælde.

Forsvarets personale kan således efter retsplejelovens regler bl.a. foretage en civil anholdelse og en efterfølgende sikkerhedsmæssig visitation og i den forbindelse anvende nødvendig, forsvarlig og proportional magt.

Forsvarets personale må ligeledes anvende nødvendig, forsvarlig og proportional magt efter de almindelige regler om nødværge og nødret i straffelovens §§ 13 og 14.

Det omfatter straffelovens § 13, stk. 1, som bestemmer, at handlinger foretaget i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Det omfatter endvidere straffelovens § 13, stk. 2, hvoraf det fremgår, at såfremt nogen overskrider grænserne for lovligt nødværge, bliver personen straffri, hvis overskridelsen er rimeligt begrundet i den ved angrebet fremkaldte skræk eller ophidselse.

Det omfatter desuden straffelovens § 13, stk. 3, hvoraf det fremgår, at tilsvarende regler finder anvendelse på handlinger, som er nødvendige for på retmæssig måde at skaffe lovlige påbud adlydt, iværksætte en lovlig pågribelse eller hindre en fanges eller tvangsanbragt persons rømning.

Det omfatter herudover straffelovens § 14, hvoraf det fremgår, at en handling, der ellers ville være strafbar, ikke straffes, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning.

Hertil kommer, at Forsvarets bistand til politiet sker under politiets ledelse og inden for rammerne af de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Det påhviler i den forbindelse politiet i fornødent omfang at underrette Forsvaret om rammerne for opgavens løsning, f.eks. i forhold til magtmidler og magtanvendelse. Der vil desuden i tilknytning til den konkrete opgave typisk blive fastsat retningslinjer for forsvarspersonalets (forsvarspersonale forstås i dette lovforslag som omfattende personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet) nærmere opgavevaretagelse, herunder retningslinjer, der beskriver den enkelte soldats opgaver og de regler, der gælder i den forbindelse, om magtanvendelse, magtmidler, selvforsvar og forsvar af andre.

2.1.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser

For at sikre at Danmark bedst muligt kan opretholde sikkerhed og tryghed i samfundet, er der efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets opfattelse behov for at trække på samfundets samlede ressourcer og ikke alene det personale og materiel, som politiet råder over.

Politiet har igennem mange år fået støtte fra Forsvaret til løsningen af en række opgaver. Forsvaret bistår efter anmodning politiet med personale eller materiel, hvis det er en hensigtsmæssig følge af den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udfører, eller hvis politiets ressourcer på det pågældende område ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer.

Dansk politi har igennem de seneste år i videre omfang end tidligere haft behov for at indhente bistand fra Forsvaret. Det har i høj grad været den alvorlige terrortrussel og den europæiske flygtningekrise, som har medvirket til denne udvikling, ligesom også den aktuelle bandekonflikt har sat politiet under pres.

Forsvaret har således bl.a. understøttet politiet i forbindelse med det forhøjede antiterrorberedskab, indsatsen ved den dansk-tyske grænse samt varetagelsen af bevogtningsopgaver i København. Denne understøttelse af politiets opgavevarettagelse medvirker til at sikre, at politiet har ressourcer til at varetage andre vigtige opgaver som f.eks. bekæmpelse af den borgernære og utryghedsskabende kriminalitet rundt om i landet.

I modsætning til flere af vores nabolande har Danmark ikke fastsat et samlet og detaljeret lovgrundlag for, hvilke typer af opgaver politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at løse, eller hvilke beføjelser Forsvarets personale i den forbindelse kan udøve.

I Sverige findes bl.a. en særlig lov om Forsvarets bistand til politiet i forbindelse med terrorisme. I Finland findes en lov om Forsvarets bistand til politiet. Endelig har Norge indført nye bestemmelser i den norske politilov, der regulerer Forsvarets bistand til politiet.

På denne baggrund og i lyset af den udvikling, der er sket i de seneste år i forhold til Forsvarets bistand til politiet, bør der efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets opfattelse også indføres et samlet og detaljeret lovgrundlag for Forsvarets bistand til politiet i Danmark, således at der skabes et klarere og mere tidssvarende retligt grundlag for Forsvarets bistand til politiet, og sådan at de nærmere forhold omkring Forsvarets bistand til politiet fastlægges udtrykkeligt i lovgivningen.

Omdrejningspunktet for en sådan lovregulering bør fortsat være, at løsningen af politimæssige opgaver som udgangspunkt skal varetages af politiets personale og med materiel, som politiet råder over, men politiet skal have mulighed for at trække på Forsvaret, hvis politiets personale- og materiemæssige ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer, herunder som følge af, at politiet må prioritere sine ressourcer til andre opgaver.

I det omfang Forsvaret bistår politiet, bør det ligesom i dag ske under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Forsvaret vil således ikke i videre omfang end i dag skulle varetage politimæssige opgaver selvstændigt. De særlige regler, der i dag findes om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevarettagelse, bør dog videreføres.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Der lægges med lovforslaget op til at indsætte et nyt kapitel i politiloven (kapitel 6 a) om Forsvarets bistand til politiet.

2.1.3.1. Afgrænsning af politimæssige opgaver

Det foreslås for det første, at der sker en udtrykkelig regulering af, til hvilke politimæssige opgaver politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret, jf. den foreslåede § 24 a i lovforslaget.

I lovforslagets § 24 a, stk. 1, nr. 1-6, oplistes således en række politimæssige opgaver, som politiet skal kunne anmode Forsvaret om bistand til at løse.

De oplistede opgaver omfatter, jf. bestemmelsens nr. 1, færdselsregulering, kontrol- og afspærringsforanstaltninger og lignende opgaver ved større arrangementer, ulykker, naturkatastrofer m.v. Der er tale om opgaver, som navnlig Hjemmeværnet bistår politiet med at løse, og med lovforslaget vil Hjemmeværnet såvel som andre dele af Forsvaret fortsat kunne bistå med at løse sådanne opgaver.

De oplistede opgaver omfatter endvidere, jf. bestemmelsens nr. 2, de kontrol- og tilsynsopgaver, som er henlagt til politiet. Det drejer sig bl.a. om grænsekontrol og andre af politiets opgaver i henhold til udlændingelovgivningen.

De oplistede opgaver omfatter også, jf. bestemmelsens nr. 3, eftersøgning af genstande eller personer. Herunder falder bl.a. eftersøgning af genstande med tilknytning til forbrydelser, eftersøgning af bortgåede eller forsvundne personer (såkaldte humanitære eftersøgninger) eller eftersøgning af ofre for forbrydelser, ulykker mv. Bistanden vil navnlig kunne omfatte indsættelse af fly og helikoptere, droner, skibe, dykkere, køretøjer eller personale til fods for at lokalisere genstande og personer i store eller vanskeligt tilgængelige områder.

Eftersøgning af personer kan også omfatte eftersøgning af gerningspersoner samt undvegne strafsonere og varetægtsarrestanter. Bistanden vil i almindelighed ikke omfatte selve pågribelsen af sådanne personer, men navnlig omfatte

indsættelse af fly og helikopter, som ikke vil få direkte kontakt med en sådan person. I det omfang der i særlige tilfælde måtte blive indsat forsvarspersonale til fods (herunder i køretøjer) for at eftersøge en gerningsmand m.v., vil personalet dog om nødvendigt kunne bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser til bl.a. at anholde eller tilbageholde den pågældende, jf. nærmere herom nedenfor under pkt. 2.1.3.3.

De oplyste opgaver omfatter desuden, jf. bestemmelsens nr. 4, evakuerings-, varslings-, observations-, afspærrings-, bevogtnings- og patruljeringsopgaver m.v. med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet og andre hændelser, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.

Ved f.eks. et omfattende terrorangreb med indsættelse af betydelige politimæssige ressourcer vil der relativt hurtigt kunne opstå et behov for at supplere og afløse politiets eget mandskab – sådan som det også er set i Frankrig og Belgien i forlængelse af terrorangreb i disse lande. Den foreslåede ordning indebærer, at det i sådanne tilfælde vil være muligt at indsætte personale fra Forsvaret til eksempelvis at foretage bevogtningsopgaver ved truede objekter eller foretage tryghedsskabende patruljeringer i det offentlige rum.

De oplyste opgaver omfatter endvidere, jf. bestemmelsens nr. 5, personbeskyttelse, gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser og andre særlige indsatsopgaver. Disse særlige politiindsatser varetages typisk af PET's aktionsstyrke eller livvagtsstyrke, som begge er specialuddannede politienheder. Efter bestemmelsens nr. 5 vil der eksempelvis være mulighed for, at PET kan anmode om bistand fra Forsvarets specialoperationsstyrker eller fra Forsvarets særlige enheder, der håndterer teknisk og elektronisk indhentning.

Det fremgår endelig af opstillingen, jf. bestemmelsens nr. 6, at politiet kan anmode om bistand fra Forsvaret i forbindelse med løsningen af øvrige opgaver, hvor opgaveløsningen har nær sammenhæng med den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udøver, eller hvor Forsvaret har specialkompetencer eller råder over særligt egnet udstyr. Denne bestemmelse har dermed karakter af en opsamlingsbestemmelse, som indebærer, at politiet vil kunne anmode om bistand fra Forsvaret til at løse andre opgaver end dem, der fremgår udtrykkeligt af bestemmelsens nr. 1-5. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes i de tilfælde, hvor Forsvaret råder over personel eller materiel, som politiet ikke råder over, og hvor det vurderes, at dette personel eller materiel er særligt egnet til at løse en konkret politimæssig opgave.

Den foreslåede ordning indebærer endvidere, jf. den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 2, at politiet alene vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret, hvis

politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

Udgangspunktet efter den foreslåede regulering vil således som efter gældende ret fortsat være, at løsningen af politimæssige opgaver skal varetages af politiets personale og med materiel, som politiet råder over, men at politiet i de oplyste tilfælde kan anmode om bistand fra Forsvaret, hvis politiets egne personale- og materielmæssige ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

Den foreslåede ordning omfatter – ligesom i dag – såvel løbende rutinemæssig bistand til politiets opgavevaretagelse (f.eks. støtte til afspærring af gerningsstedet og eftersøgning af bortgåede personer) som mere langvarig bistand uden en bestemt slutdato (som den, der for tiden ydes i forbindelse med grænsekontrol og bevogtningsopgaver i København).

Endelig omfatter ordningen, jf. den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d, den særlige ordning, som gælder i dag, hvorefter Forsvaret varetager politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse. Det foreslås i den forbindelse, jf. bestemmelsens stk. 2, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler for Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver i denne sammenhæng, således som forsvarsministeren efter gældende ret har hjemmel til at gøre efter forhandling med justitsministeren i medfør af forsvarsloven.

Området er i dag reguleret i forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarrets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt med hjemmel i denne bestemmelse. Af tekniske og formelle grunde – herunder med henblik på at samle lovgrundlaget for Forsvarets bistand til politiet i politiloven – foreslås forsvarslovens § 15 ophævet, således at hjemlen til regulering af denne type bistand flyttes fra forsvarsloven til politiloven. Det bemærkes, at der hermed ikke er tilsigtet indholdsmæssige ændringer i forhold til den opgavevaretagelse til søs og i luften, som Forsvaret i dag udfører for politiet. Der henvises i den forbindelse til bestemmelsen i lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Der foreslås indsat en selvstændig bestemmelse herom (§ 24 d) med henblik på at tydeliggøre, at der i sammenhæng med denne type bistand i almindelighed ikke vil være tale om opgavevaretagelse efter konkrete anmodninger fra politiet, som det er tilfældet med den bistand, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 1. Derimod vil bistand efter denne bestemmelse i udgangspunktet foregå løbende og som en integreret del af Forsvarets øvrige

opgavevaretagelse og myndighedsudøvelse til søs og i luften, som det er tilfældet efter ordningen i dag.

Der foreslås endvidere indsat en bemyndigelse til, at der kan udstedes nærmere regler, som tager hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i denne sammenhæng.

Det bemærkes, at de betingelser for anmodning om bistand, som fremgår af den foreslåede § 24 a, stk. 2, ikke finder anvendelse for Forsvarets bistand til politiet efter denne bestemmelse. Det skyldes, at politiet ikke råder over personale- og materielmæssige ressourcer til egenhændigt og i alle situationer selv at kunne udøve politimæssige beføjelser til søs og i luften. Forsvarets bistand til politiet i disse sammenhænge er således baseret på en mangeårig tradition, som afspejler de hensyn, der ligger bag bestemmelsen i § 24 a, stk. 2.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Forsvaret er pålagt en række selvstændige myndighedsopgaver, som i visse tilfælde udføres i samarbejde eller koordination med politiet. Sådant samarbejde udgør ikke bistand til politiet og er derfor ikke omfattet af den foreslåede ordning om Forsvarets bistand til politiet.

2.1.3.2. Ledelses- og ansvarsforhold

Det foreslås for det andet, at der sker en udtrykkelig regulering af ledelses- og ansvarsforhold, og hvilke regler der skal gælde, når Forsvaret yder bistand til politiet, jf. den foreslåede § 24 b, stk. 1, i lovforslaget. Det foreslås således med lovforslaget, at Forsvarets bistand til politiet – ligesom i dag – sker under politiets ledelse, samt at bistanden sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

At bistand sker under politiets ledelse indebærer, at det som i dag er politiet, der oplyser forsvarspersonalet om rammerne for opgavens løsning, herunder om eventuel anvendelse af magt og magtmidler, og i øvrigt udøver den operative ledelse af de konkrete operationer, ligesom det er politiet, der er ansvarlig for opgavens løsning, herunder bærer et eventuelt erstatningsansvar efter de almindelige regler herom for fejl og forsømmelser, som måtte finde sted i forbindelse med opgaveløsningen.

At opgaveløsningen sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver, indebærer, at forsvarspersonalet vil være underlagt de samme regler, som gælder, hvis det i stedet havde været politipersonale, der varetog den pågældende opgave. Dette omfatter både regler, der er fastsat i lovgivningen og regler, der er fastsat administrativt. Omfattet er således bl.a. regler-

ne i politiloven og regler udstedt i medfør heraf og politiets interne sikkerhedsbestemmelser m.v.

Forsvarets til enhver tid gældende bestemmelser om tekniske, operative og sikkerhedsmæssige forhold m.v. vil dog fortsat være gældende for forsvarspersonale, der yder bistand til politiet, i det omfang disse ikke strider mod politiets tilsvarende bestemmelser. Dermed vil Forsvarets tekniske, operative og sikkerhedsmæssige bestemmelser om f.eks. flyvning med helikopter, som der ikke er fastsat bestemmelser om for politiet, fortsat finde anvendelse.

I øvrigt vil de bestemmelser, som forsvarsministeren eller den, der af ministeren bemyndiges dertil, fastsætter om rammerne for Forsvarets bistand til politiet, også finde anvendelse for forsvarspersonalet, mens de yder bistand til politiet. Der vil således fortsat fra Forsvarets side kunne fastsættes instruktioner, direktiver m.v. til det forsvarspersonale, som bistår politiet, herunder om, hvilken udrustning der skal medtages, hvilke konkrete funktioner personalet må varetage (f.eks. henset til deres uddannelse), rapporteringspligt m.v. Sådanne instruktioner og direktiver kan fortsat udstedes både generelt og i forhold til en konkret bistandsopgave, men må ikke stride mod de regler, der foreslås med dette lovforslag, og de regler der udstedes i medfør heraf, herunder at det er politiet, der instruerer forsvarspersonalet om rammerne for opgavens løsning, herunder om eventuel anvendelse af magt og magtmidler, og i øvrigt udøver den operative ledelse af de konkrete operationer. Sådanne instruktioner og direktiver skal endvidere udarbejdes således, at opgaveløsningen kan ske i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvaret og Rigspolitiet løbende udveksler information om henholdsvis Forsvarets bestemmelser om tekniske, operative og sikkerhedsmæssige forhold m.v. og de bestemmelser, som politiet har fastsat.

2.1.3.3. Bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser

Det foreslås for det tredje, at rigspolitichefen eller chefen for Politiets Efterretningstjeneste med godkendelse fra forsvarsministeren, eller den, der af forsvarsministeren bemyndiges hertil, kan bemyndige udvalgt personale fra Forsvaret til at udøve visse af de beføjelser, som tilkommer politiet (i det følgende benævnt 'politimæssige beføjelser'), jf. den foreslåede § 24 b, stk. 2, i lovforslaget. Lovforslaget indebærer således, at der etableres en udtrykkelig hjemmel til, at forsvarspersonale kan gives mulighed for at udøve politimæssige indgrebs- og magtbeføjelser i henhold til politilovens kapitel 3-5 samt foretage anholdelser, legemsindgreb, beslaglæggelser m.v. efter retsplejelovens regler herom med henblik på, at forsvarspersonalet bedst muligt sættes i stand til at løse de opgaver, som de bistår politiet med.

Den foreslåede ordning indebærer nærmere, at forsvars-personale i en række sammenhænge vil kunne tildeles politimæssige beføjelser, når personalet bistår politiet. Enheder fra Forsvaret vil f.eks. kunne tildeles politimæssige beføjelser, når de bistår PET's aktionsstyrke med gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser m.v. På samme måde vil forsvars-personale, der bistår det åbne politi, kunne tildeles sådanne beføjelser. Omvendt vil der i almindelighed ikke være behov for at tildele forsvars-personale politimæssige beføjelser i forbindelse med eksempelvis færdselsregulering og eftersøgning af genstande. I det omfang der i særlige tilfælde måtte blive indsat forsvars-personale til fods (herunder i køretøjer) for at eftersøge en gerningsmand m.v., vil personalet dog kunne bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser til bl.a. at anholde eller tilbageholde den pågældende efter retsplejelovens regler herom.

Den foreslåede ordning tager således højde for, at der er nogle typer af bistand, hvor det er hensigtsmæssigt, at det relevante forsvars-personale tildeles visse politimæssige beføjelser, mens andre typer af bistand normalt kan ydes, uden at der er behov for at tildele sådanne beføjelser. Med den foreslåede ordning vil der således skulle sondres mellem opgavevaretagelse, der udføres uden sådanne beføjelser, og opgavevaretagelse, der udføres med sådanne beføjelser. Der vil i høj grad være overlap mellem bistand, der ydes med politimæssige beføjelser og den type bistand, der ydes omtales som »særlig hjælp«, og overlap mellem den type bistand, der ydes uden politimæssige beføjelser, og den type bistand, som i dag omtales som »almindelig hjælp«, jf. nærmere om definitionen af »almindelig hjælp« og »særlig hjælp« ovenfor under pkt. 2.1.1). Det afgørende vil dog med den foreslåede ordning være, hvorvidt forsvars-personalet i den konkrete situation er tildelt bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser og i givet fald hvilke beføjelser, der er tale om.

Hvis forsvars-personale ikke tillægges politimæssige beføjelser, vil der således være taget udtrykkelig stilling til, at personalet er afskåret fra at udøve sådanne beføjelser i forbindelse med bistand til politiet efter den foreslåede ordning.

Forsvars-personalet vil dog i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler herom kunne foretage en civil anholdelse og efterfølgende sikkerhedsmæssig visitation.

Forsvarets personale vil ligeledes kunne anvende nødvendig, forsvarlig og proportional magt efter de almindelige regler om nødværge og nødret i straffelovens §§ 13 og 14. Der henvises nærmere herom til pkt. 2.1.1 ovenfor.

Hertil kommer, at Forsvarets bistand til politiet sker under politiets ledelse og efter de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Det påhviler i den forbindelse politiet i fornødent omfang at underrette Forsva-

ret om rammerne for opgavens løsning, f.eks. i forhold til magtmidler og magtanvendelse. Der vil desuden i tilknytning til den konkrete opgave typisk blive fastsat retningslinjer for forsvars-personalets nærmere opgavevaretagelse, herunder retningslinjer, der beskriver den enkelte soldats opgaver og de regler, der gælder i den forbindelse, om magtanvendelse, magtmidler, selvforsvar og forsvar af andre.

Der lægges med den foreslåede ordning op til, at det er rigspolitichefen eller chefen for Politiets Efterretningstjeneste, der med godkendelse fra forsvarsministeren, eller den, der af forsvarsministeren bemyndiges hertil, meddeler en bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser. Det forudsættes i den forbindelse, at stedfortrædere for såvel rigspolitichefen som chefen for Politiets Efterretningstjeneste vil kunne meddele en sådan bemyndigelse i tilfælde, hvor rigspolitichefen eller chefen for Politiets Efterretningstjeneste ikke har mulighed herfor.

Der vil i forbindelse med en bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser skulle ske en præcis afgrænsning af de pågældende beføjelser, og der vil skulle tages stilling til, hvilke konkrete magtmidler Forsvarets personale skal have mulighed for at anvende. Det forudsættes, at en bemyndigelse i almindelighed vil skulle afgrænses i forhold til opgaven, dennes omfang og tidsmæssige udstrækning og i øvrigt ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at sætte forsvars-personalet i stand til at løse de opgaver, som de bistår politiet med.

Det forudsættes, at der kun meddeles bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser, hvis det omfattede forsvars-personale i relevant omfang har modtaget uddannelse i udøvelsen af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter, herunder reglerne herfor, samt at personalet i øvrigt er i stand til at udføre de relevante opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret eller gennem supplerende uddannelse eller lignende. I særligt påtrængende tilfælde kan der efter omstændighederne ses bort fra kravet om relevant uddannelse, hvis personalet er i stand til at udføre de pågældende opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret og efter at have modtaget de fornødne instruktioner i reglerne for og udøvelse af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter. Det vil være politiets ansvar at sikre, at Forsvarets ansatte modtager den relevante uddannelse og instruktion, ligesom det vil være politiet, der står for afholdelsen af uddannelsen. Den nærmere tilrettelæggelse af uddannelsen vil ske i et samarbejde mellem Rigspolitiet og Værnsfælles Forsvars-kommando.

Det vil efter den foreslåede ordning være muligt både at meddele bemyndigelse til udøvelse af politimæssige beføjelser i forbindelse med en konkret opstået opgave, men det vil også være muligt på forhånd at udstede en stående bemyndi-

gelse, som vil træde i kraft i det øjeblik, at politiet anmoder om bistand.

2.1.3.4. Bemyndigelse til at udstede nærmere regler

Lovforslaget indeholder i øvrigt en bemyndigelsesbestemmelse (§ 24 c) om, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler for politiets anmodninger om bistand fra Forsvaret, politiets ansvar for opgaveløsningen, politiets ledelse af det bistandsydende forsvars personale samt tildeling af politimæssige beføjelser, herunder krav om uddannelse m.v.

For så vidt angår bistand omfattet af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d, som omhandler Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse, kan justitsministeren desuden efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler herom. Denne bemyndigelse foreslås indsat med henblik på, at der kan udstedes nærmere regler, som tager hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i denne sammenhæng.

Der vil med hjemmel i denne bestemmelse f.eks. kunne fastsættes regler for, hvordan og til hvilken politimyndighed Forsvaret skal rette henvendelse, når Forsvaret i forbindelse med opgavevaretagelse efter bestemmelsens stk. 1 konstaterer forhold til søs og i luften, som indebærer, at der er behov for politimæssig indgriben. Der vil ligeledes kunne fastsættes regler for, hvordan Forsvaret skal forholde sig til tilfælde, hvor personer, genstande eller gods kommer i Forsvarets varetægt i forbindelse med udførelsen af opgaver til søs.

Der vil endvidere kunne fastsættes regler, der tillægger Forsvaret beføjelser svarende til ordningen efter § 24 b, stk. 2.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse erstatter den tilsvarende bestemmelse, der i dag findes i forsvarslovens § 15, som foreslås ophævet med forslaget. I medfør af forsvarslovens § 15 er i dag fastsat bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forswarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt med hjemmel heri.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 ovenfor samt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.2. Oprettelse af midlertidige militære områder

2.2.1. Gældende ret

Efter lov nr. 336 af 6. juni 1991 om forbud mod ophold på og færdsel gennem forswarets skydeområder og andre militære områder er forsvarsministeren bemyndiget til at fast-

sætte regler om forbud mod ophold på og færdsel gennem Forsvarets skydeområder og andre militære områder.

I medfør af loven er der bl.a. udstedt bekendtgørelse nr. 64 af 30. januar 2002 om forbud mod ophold på og færdsel gennem forswarets skydeområder og andre militære områder. Efter bekendtgørelsen er ophold på og passage gennem Forsvarets nærmere afmærkede skydeområder forbudt. Ved andre militære områder kan der etableres afspærringsområder, der markeres på en af flere måder, som er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen.

Afgrænsningen af, hvornår der er tale om et militært område, fremgår blandt andet af forarbejderne til § 12 i militær retsplejelov, jf. Folketingstidende 2004-2005, 2. samling, tillæg A, side 1060-1061. Det anføres her, at begrebet "militært område" ikke kan defineres entydigt, men at begrebet bl.a. omfatter kaserner, flådestationer, flyvestationer, værksteds- og depotområder, øvelsesområder samt andre områder, der anvendes af militære myndigheder, herunder mobile enheder eller enheder i udlandet. Midlertidigt etablerede militære områder er derfor også omfattet af begrebet. Det anføres endvidere, at der ved fastlæggelsen af, hvorvidt der konkret er tale om et militært område, bl.a. indgår muligheden for at etablere adgangskontrol i form af hegn, skiltning, elektroniske sikringer, vagt m.v.

De militære myndigheder er efter militær retsplejelov tillagt en række myndighedsbeføjelser på militære områder. Blandt andet kan der efter lovens § 12 i visse tilfælde uden retskendelse foretages ransgning på militære områder, ligesom der efter lovens § 13 uden retskendelse kan foretages kontrol af indholdet af tøj, bagage, tasker m.v. og af transportmidler ved indgang til og udgang fra militært område. I det omfang det er nødvendigt for at gennemføre kontrollen, kan genstande foreløbig tages i bevaring, og personer tilbageholdes. Militære myndigheder kan med henblik herpå anvende den nødvendige magt.

Opretholdelse af orden og sikkerhed på militære områder er således som udgangspunkt Forsvarets opgave, mens opretholdelse af orden og sikkerhed på civilt område som udgangspunkt er en politiopgave. Forsvaret har dog også adgang til at træffe foranstaltninger med hensyn til sikkerheden omkring militære transport m.v., herunder foretage bevæbnet bevogtning af militære våben- og ammunitions-transporter. Forsvarets personale vil i forbindelse med bevogtningsopgaverne kunne anvende magt inden for rammerne af straffelovens § 13 om nødværge og § 14 om nødret.

Forsvaret varetager endvidere særlige bevogtningsopgaver i forhold til kongehusets slotte og palæer. Baggrunden herfor er, at Den Kongelige Livgarde ved kongelig resolution blev oprettet i 1658 med den opgave at beskytte landets øverste myndighed – kongen. Denne bevogtningsopgave varetages i

dag fortsat med udgangspunkt i den kongelige resolution, mens personbeskyttelsen af kongehusets medlemmer påhviler politiet.

2.2.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser

Opgave- og ansvarsfordelingen mellem politiet og Forsvaret i forbindelse med at opretholde sikkerheden omkring militært personale og materiel uden for faste militære områder bør efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets opfattelse tydeliggøres. Der bør således fastsættes entydige regler for Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger i den forbindelse, herunder om relevant koordination med politiet.

Bevogtning af midlertidige militære områder kan erfaringsmæssigt kræve betydelige ressourcer. Samtidig er der tale om en opgave, som varetages i naturlig forlængelse af Forsvarets øvrige opgavevaretagelse. Derfor bør det sikres, at Forsvaret kan varetage denne opgavetype, og at varetagelsen heraf understøttes af et entydigt retsgrundlag.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på denne baggrund med lovforslagets § 24 e, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte regler om Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet.

Med den foreslåede ordning vil der kunne fastsættes regler om etablering af midlertidige militære områder, inden for hvilke Forsvaret derefter kan varetage bevogtning med eget personale i henhold til de militære regler på samme måde som den bevogtning, der foretages på faste militære områder. Det vil f.eks. kunne være relevant at etablere sådanne midlertidige militære områder på civile havneområder i forbindelse med ind- og udskibning af dansk eller udenlandsk militært personale og materiel, ved midlertidigt oprettede militære lejre eller depoter, eller i forbindelse med bevogtning af militært materiel, der har nedbrud på civilt område.

Med den foreslåede ordning sker der ikke en regulering af Forsvarets adgang til eller brug af civile områder. Der vil således ikke med hjemmel i bestemmelsen kunne etableres midlertidige militære områder mod en ejers accept. Der er endvidere ikke tilsigtet en ændring af den gældende ordning for bevogtning af de kongelige slotte og palæer, som varetages af Den Kongelige Livgarde.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.3. Udvidelse af politiklageordningen

2.3.1. Gældende ret

Der gælder forskellige regler for behandlingen af klager over adfærd udvist i tjenesten, disciplinærsager og sager om straffbare forhold begået i tjenesten for henholdsvis politipersonale og forsvarspersonale.

Politipersonalet er omfattet af politiklageordningen – dvs. omfattet af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence i forhold til at behandle adfærdsklager og efterforske straffbare forhold begået i tjenesten. Politipersonale omfatter i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 88 som fremsat, side 9.

Forsvarspersonale er ikke omfattet af politiklageordningen, og det gælder også i tilfælde, hvor forsvarspersonalet bistår politiet med at løse politimæssige opgaver.

2.3.1.1. Politipersonale

Den Uafhængige Politiklagemyndighed behandler adfærdsklager og sager om straffbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Begrebet »adfærdsklage« omfatter bl.a. klager over vold og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse og under opløb og lignende, klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse eller ransagning, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten og klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden.

Uden for begrebet adfærdsklager – og således uden for politiklageordningen – falder klager, som handler om materielle afgørelser og politipersonalets dispositioner i forbindelse med dets sagsbehandling. Klager over sådanne forhold betegnes som »dispositionsklager«, og de kan i udgangspunktet ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. retsplejelovens § 1019 q, eller en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 1020 i, stk. 2.

Dispositionsklager indgives, uanset om de omhandler dispositioner foretaget inden for strafferetsplejen (f.eks. politiets afvisning af en anmeldelse) eller uden for strafferetsplejen (f.eks. bortvisning fra en lokalitet), i første omgang til politi-

direktøren i den pågældende politikreds. Dennes afgørelse kan herefter påklages efter reglerne i henholdsvis retsplejelovens § 101, stk. 2, om klager vedrørende dispositioner inden for strafferetsplejen til den regionale statsadvokat, eller § 109, stk. 1, om klager vedrørende dispositioner uden for strafferetsplejen til Rigspolitiet.

Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i adfærdsklagesager, jf. retsplejelovens § 1019 m, 1. pkt. Hvis en adfærd findes kritisabel, udtales en kritik af forholdet. Det er herefter op til ansættelsesmyndigheden at træffe beslutning om eventuelle ansættelsesmæssige konsekvenser for det relevante politipersonale. F.eks. indeholder tjenestemandsløven en række sanktionsmuligheder i forhold til tjenesteforseelser, som vil kunne bringes i anvendelse i tilfælde af, at tjenestemandsansat politipersonale udviser kritisabel adfærd i tjenesten.

Politiklagemyndigheden efterforsker også sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten i henhold til retsplejelovens kapitel 93 c.

Politiklagemyndigheden efterforsker sådanne sager i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om forfølgning af strafbare forhold, medmindre der er fastsat særlige regler i kapitel 93 c. Politiklagemyndigheden er i den forbindelse tillagt de beføjelser, som ellers tilkommer politiet efter retsplejeloven, ligesom det involverede politipersonale er tillagt rettigheder efter retsplejeloven bl.a. med hensyn til advokatbistand m.v.

Når Politiklagemyndighedens efterforskning er afsluttet, sendes sagen, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1, til statsadvokaten med henblik på, at denne træffer afgørelse omkring tiltalerejsning, påtaleopgivelse m.v. Politiklagemyndigheden udarbejder i den forbindelse en redegørelse til statsadvokaten. Det er således statsadvokaten, der har påtalekompetence i de sager, der efterforskes af Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden har mulighed for at klage til Rigsadvokaten over statsadvokatens afgørelse af påtalespørgsmålet.

Uden for politiklageordningen falder strafbare forhold, som er begået af politipersonale uden for tjenesten. Sker der anmeldelse af sådanne forhold, vil sagen skulle behandles af vedkommende politikreds. Hvis den pågældende er tjenstgørende i denne politikreds, forelægges sagen for statsadvokaten med henblik på at overføre sagen til behandling i en anden politikreds. Visse sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser kan dog som udgangspunkt behandles af den politikreds, hvor den pågældende er tjenstgørende. Der henvises til Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/1999 om sager mod offentligt ansatte, pkt.2.1.2, som revideret den 1. april 2016.

2.3.1.2. Forsvarspersonale

Personale i Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, er underlagt flere forskellige disciplinære og strafferetlige regelsæt bl.a. afhængigt af, om de pågældende er militært eller civilt ansatte, tjenestemænd eller overenskomstansatte samt frivillige eller fastansat i Forsvaret eller Hjemmeværnet.

Det er således et flerstrengt system, der regulerer forsvarspersonalets forhold i forbindelse med sager om strafbare forhold, pligtforsømmelser og lignende – også i de tilfælde, hvor personalet bistår politiet med at løse politimæssige opgaver.

Forsvarspersonalet er omfattet af reglerne i straffeloven, og de vil eksempelvis med handlinger, som falder uden for lovlig magtanvendelse, efter omstændighederne kunne gøre sig skyldig i en overtrædelse af straffelovens bestemmelser, herunder bestemmelserne i kapitel 25 om ”Forbrydelser mod liv og legeme”. Tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område er endvidere omfattet af den militære straffe- og retsplejelovgivning, som på forskellig vis supplerer og justerer den civile straffe- og retsplejelovgivning, hvilket medfører, at det militære personale også vil kunne gøre sig skyldig i overtrædelser af den militære straffelov, mens de bistår politiet. Det militære personale er endvidere omfattet af den militære disciplinarlov, som regulerer forholdene omkring pligtforsømmelser, hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men ikke er hjemmel til eller behov for straf.

Det er den militære anklagemyndighed (Forsvarsministeriets Auditørkorps), der påtaler militære straffesager, jf. militær retsplejelovs § 6, stk. 1. Militære straffesager omfatter navnlig sager mod tjenstgørende militært personel om overtrædelse af den militære straffelov samt sager om andre strafbare overtrædelser, når lovovertrædelsen vedrører tjenesten eller er begået i eller i anledning af tjenesten på militært område eller i anvist kvarter, jf. militær retsplejelovs §§ 1 og 2.

Militære straffesager behandles efter den (almindelige) retsplejelovs regler, medmindre andet er bestemt i den militære retsplejelov, jf. militær retsplejelov § 1. Udgangspunktet er således, at militære straffesager efterforskes og påtales efter de samme regler, som gælder for politiet og anklagemyndighedens efterforskning og påtale af straffesager, men der findes i den militære retsplejelov en række særbestemmelser, der supplerer eller fraviger retsplejelovens regler.

Ved siden af den militære straffe- og retsplejelovgivning findes som anført den militære disciplinarlov, som også har til formål at sikre disciplinen inden for Forsvaret. Igennem den militære disciplinarlov kan militære disciplinarsager behandles inden for det militære system af den relevante disciplinarchef (f.eks. en regimentschef).

Efter militær disciplinarlov behandles de mindre grove pligtforsømmelser eller forhold, der alene skyldes simpel uagtsomhed. Disciplinaransvar pålægges, hvis der er foregået pligtforsømmelser eller lignende efter lovens §§ 4 og 5, og hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men hvor der ikke er hjemmel til eller behov for straf, jf. lovens § 1, stk. 2.

Frivilligt Hjemmeværnspersonale er alene omfattet af reglerne i militær straffelov, militær retsplejelov og militær disciplinarlov "under krig eller andre ekstraordinære forhold", jf. hjemmeværnslovens § 13. I fredstid kan tjenstlige forseelser dog sanktioneres i henhold til hjemmeværnslovens § 12, stk. 6, og § 14.

Tjenestemandslovens regler, herunder om disciplinært ansvar, finder anvendelse for forsvarspersonale, som er tjenestemænd, ved siden af den militære straffe- og disciplinarlovgivning. Mange af Forsvarets militære medarbejdere er dog ikke tjenestemænd. Det er endvidere med Aftale på forsvarsområdet 2013-2017 besluttet, at Forsvaret fremadrettet i videst muligt omfang vil afskaffe anvendelsen af tjenestemandsansættelser for både officerer og stampersonel. Som følge heraf vil forsvarspersonale med tiden kun i sjældne tilfælde være omfattet af tjenestemandslovens regler om disciplinært ansvar.

For så vidt angår samspillet mellem tjenestemandsloven og den militære disciplinarlov gælder, at militære tjenestemænd er omfattet af begge regelsæt. § 20 i militær disciplinarlov sikrer dog, at militære tjenestemænd ikke først kan blive disciplinarforfulgt efter militær disciplinarlov og så senere blive disciplinarforfulgt efter tjenestemandslovens regler, jf. Højesterets dom af 18. februar 2013 (Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 1416).

Endelig er den del af forsvarspersonalet, der ikke er tjenestemandsansat, omfattet af de almindelige ansættelsesretlige regler for overenskomstansatte.

2.3.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser

Politiklagemyndigheden er oprettet med henblik på både i befolkningen og politiet at sikre grundlaget for en almindelig tillid til, at behandlingen af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og efterforskning af anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten foregår korrekt, objektivt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Når forsvarspersonale yder bistand til politiet, sker det for at varetage politimæssige opgaver og ikke militære opgaver. Opgavevaretagelsen sker under politiets ledelse og efter de

regler, som gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Der bør efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets opfattelse ikke – som i dag – i denne sammenhæng være forskel på, om personen er ansat ved politiet eller Forsvaret, herunder Hjemmeværnet. Det afgørende bør være, hvilke opgaver der løses i den pågældende situation.

Justitsministeriet og Forsvarsministeriet finder således, at forsvarspersonale, der bistår politiet, så vidt muligt bør ligestilles med politipersonale for så vidt angår behandlingen af klager over adfærd i tjenesten og efterforskning af anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten.

Den enkelte borger bør i den forbindelse ikke opleve, at der er en retlig forskel på, om borgeren konfronteres med en politibetjent i tjenesten, eller en soldat, der bistår politiet med varetagelsen af politimæssige opgaver. I begge tilfælde bør en eventuel klage over personalets adfærd eller anmeldelser om strafbare forhold rettes til og undersøges af Politiklagemyndigheden inden for rammerne af politiklageordningen.

En sådan ordning vil efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets opfattelse bidrage til at skabe klarhed og forenkle den retlige ordning på området til gavn for både den enkelte borger og for det politi- og forsvarspersonale, der udfører de politimæssige opgaver.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes to nye bestemmelser i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c (om politiklageordningen), som indebærer, at Politiklagemyndigheden vil få kompetence til at behandle sager om adfærdsklager og strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, som yder bistand til politiet.

Den foreslåede ordning indebærer således, at kompetencen til at efterforske og påtale sådanne sager om strafbare forhold flyttes fra den militære anklagemyndighed til Politiklagemyndigheden og den civile anklagemyndighed – som udgangspunkt statsadvokaten.

Den foreslåede ordning indebærer endvidere, at kompetencen til at behandle klager over forsvarspersonalets adfærd under bistand til politiet flyttes fra den relevante ansættelsesmyndighed til Politiklagemyndigheden.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i tjenesten.

Forsvarspersonalet vil som udgangspunkt alene være omfattet af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence i den periode, hvor der ydes bistand til politiet, og hvor soldaten således står under politiets ledelse. Det forudsættes i den forbindelse, at der som hidtil i forbindelse med en bistandsanmodning fra politiet indgås konkrete aftaler mellem politiet og Forsvaret om bistandsudøvelsen, herunder om den tidsmæssige udstrækning af bistanden, og at det bistandsyende personale bliver orienteret herom.

En soldat, der yder bistand til politiet, vil således som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, før soldaten er mødt til tjeneste på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet og dermed er blevet underlagt politiets ledelse. Det indebærer bl.a., at soldaten under transport til og fra det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, som udgangspunkt ikke vil være omfattet af ordningen, men at soldaten derimod under frokostpauser og andre pauser på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, vil være omfattet af ordningen.

Det nævnte krav vil herudover – ligesom tilfældet er for politipersonale – almindeligvis være opfyldt, når forsvarspersonalet optræder med en markering om, at personalet bistår politiet, har legitimeret sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, eller i øvrigt har tilkendegivet sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, og har påberåbt sig den myndighed, personalet har som led i bistanden til politiet, over for en borger.

Foretager en soldat, der stadig er iført uniform med markering om, at den pågældende bistår politiet, således eksempelvis en strafbar handling i forbindelse med et besøg på et cafeteria efter endt tjeneste, vil handlingen være omfattet af politiklageordningen, uagtet at den pågældende ikke længe er under politiets ledelse.

For at sikre den tilstrækkelige indsigt i militære forhold inddrages den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens undersøgelser og behandling af sager om forsvarspersonale, der bistår politiet. Politiklagemyndigheden og statsadvokaten kan således trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i det nødvendige omfang.

Det nærmere indhold og fremgangsmåden for en sådan bistand aftales mellem myndighederne.

Det forudsættes, at inddragelse af den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens arbejde med behandlingen af klager, der involverer personale fra eller bistand til PET, sker under hensyntagen til – og i det omfang det er foreneligt med – de fortrolighedshensyn, der gør sig gældende i sådanne sager.

Den foreslåede ordning indebærer desuden, at Politiklagemyndigheden kan indstille, at sager overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former. Hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom, kan en sag således overdrages til det militære strafferetlige system, ligesom det kan besluttes, at selve påtalespørgsmålet og sagens gennemførelse i retten overlades til den militære anklagemyndighed efter, at Politiklagemyndigheden har foretaget efterforskningen af sagen.

Denne mulighed for at overlade en sag til den militære anklagemyndighed vil gælde i de tilfælde, hvor det vurderes, at viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen. Det kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor de regler, som er overtrådt, primært omhandler de sikkerhedsmæssige retningslinjer for brugen af et konkret luftfartøj, som Forsvaret har indsat til støtte for politiet.

Det må i praksis forventes at have undtagelsens karakter, at det bliver nødvendigt at overlade den samlede sag til den militære anklagemyndighed.

Der henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

2.4. Øvrige ændringer i militær straffelov og forsvarsloven

2.4.1. Militær straffelov

2.4.1.1. Gældende ret

Tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område er i dag bl.a. omfattet af den militære straffe- og retsplejelovgivning, som på forskellig vis fraviger eller supplerer den civile straffe- og retsplejelovgivning, herunder når personalet bistår politiet. Efterforskning og retsforfølgning i militære straffesager forstås af Forsvarsministeriets Auditørkorps. Der henvises nærmere herom til pkt. 2.3.1.2 ovenfor.

2.4.1.2. Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås som anført ovenfor under pkt. 2.3.3 at overføre kompetencen til at behandle strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, der bistår politiet, til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Disse sager vil således fremover skulle behandles efter den civile straffelov i den civile strafferetsplejes former.

Som en konsekvens heraf foreslås det at fastsætte, at militær straffelov ikke finder anvendelse for forhold begået af

tjenstgørende militært personel inden for Forsvarets område, når personellet yder bistand til politiet efter de foreslåede bestemmelser i politilovens §§ 24 a-24 d.

Der henvises til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

2.4.2. Forsvarsloven

2.4.2.1. *Gældende ret*

Det fremgår af forsvarslovens § 7, at Forsvaret efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre skal kunne løse andre opgaver, end de opgaver som er oplyst i forsvarslovens kapitel 2.

Det fremgår endvidere af forsvarslovens § 15, at forsvarsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om forsvarrets udøvelse af politimyndighed til søs og i luften.

2.4.2.2. *Justitsministeriets og Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Som følge af indsættelsen af et nyt kapitel 6 a i politiloven om Forsvarets bistand til politiet og den udvikling, der har været på området, finder Justitsministeriet og Forsvarsministeriet, at muligheden for, at Forsvaret kan yde bistand til politiet, bør fremgå direkte af ordlyden af forsvarslovens § 7, som vedrører Forsvarets øvrige opgavevaretagelse. Dette fremgår i dag af bemærkningerne til den gældende bestemmelse i forsvarslovens § 7.

Det foreslås derfor at nyaffatte forsvarslovens § 7, således at det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at Forsvaret kan løse opgaver for politiet efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og efter forhandling med – i dette tilfælde – justitsministeren.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet og Forsvarsministeriet finder endvidere, at den samlede regulering af politiets mulighed for at anmode om og modtage bistand fra Forsvaret så vidt muligt fremover bør være samlet i politiloven.

Det foreslås derfor at ophæve forsvarslovens § 15, der indeholder hjemmel til at udstede regler om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften. I medfør af denne bestemmelse er der udstedt bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarrets varetagelse af politimæssige opgaver til søs. Efter denne bekendtgørelse kan Forsvaret

bemyndiges til i forbindelse med sin øvrige opgavevaretagelse til søs at bistå politiet med at varetage politimæssige opgaver. Bekendtgørelsen finder – ligesom forsvarsloven – også anvendelse for Færøerne og Grønland.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen i forsvarslovens § 15 foreslås med lovforslaget videreført i den foreslåede nye bestemmelse i politilovens § 24 d. Der henvises nærmere herom til pkt. 2.1.3.4 ovenfor og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

Det bemærkes, at politiloven ikke på nuværende tidspunkt gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning kan sættes i kraft herfor. Det foreslås på den baggrund, at det overlades til justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte ikrafttrædelsestidspunktet for ophævelsen af forsvarslovens § 15. Herved kan forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarrets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt i medfør af denne bestemmelse, opretholdes, indtil politiloven – efter udtalelse fra Færøernes Landstyre og Grønlands Selvstyre – måtte blive sat i kraft for Færøerne og Grønland.

Der henvises til lovforslagets § 5, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Med lovforslaget vil personale fra Forsvaret, der i tjenesten yder bistand til politiet, blive omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence til at undersøge og behandle adfærdsklager. Herudover medfører lovforslaget en omlægning af eksisterende opgaver i forhold til efterforskning af straffesager. Efterforskningen af sager om straffbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten under deres bistand til politiet flyttes således fra den militære anklagemyndighed til Politiklagemyndigheden.

Lovforslaget forventes i meget begrænset omfang at have konsekvenser for sagsmængden hos Politiklagemyndigheden.

Lovforslaget vurderes på det foreliggende grundlag således ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning. Eventuelle merudgifter afholdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget indebærer, at behandlingen af eventuelle klager over politipersonale og forsvarspersonale, der bistår politiet, ensrettes. Borgere skal dermed i begge tilfælde rette henvendelse til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Herudover vurderes lovforslaget ikke at have administrative konsekvenser for borgere.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 20. december 2017 til den 24. januar 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Byretterne, Centralforeningen for Stampersonel (CS), Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Hjemmeværnets Landsråd, Hovedforeningen for Personel af Reserven i Danmark (HPRD), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, Kraka, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politidirektørforeningen, Politiets Efterretningstjeneste, Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtigelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Lovreguleringen af Forsvarets bistand til politiet findes i dag i forsvarslovens §§ 7 og 15. Det følger af forsvarslovens § 7, at Forsvaret efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende minister skal kunne løse andre opgaver end Forsvarets kerneopgaver, mens det følger af forsvarslovens § 15, at forsvarsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvelse af politimæssige beføjelser til søs og i luften. Der er i medfør af § 15 udstedt bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarrets varetagelse af politimæssige opgaver til søs.

Det foreslås, at der i politiloven indsættes et nyt kapitel 6 a om Forsvarets bistand til politiet.

Det foreslås i § 24 a, at der sker en udtrykkelig regulering af, hvilke politimæssige opgaver politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at løse. Disse opgaver er oplistet i bestemmelsens stk. 1, nr. 1-6.

Den foreslåede § 24 a, stk. 1, omfatter såvel løbende rutinemæssig bistand til politiets opgavevaretagelse (f.eks. støtte

til afspærring af gerningsstedet og eftersøgning af bortgåede personer) som mere langvarig bistand uden en bestemt slutdato (som den, der for tiden ydes i forbindelse med grænsekontrol og bevogtningsopgaver i København).

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 1, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at gennemføre færdselsregulering, kontrol- og afspærringsforanstaltninger og lignende opgaver i forbindelse med større arrangementer, ulykker, naturkatastrofer m.v.

Bestemmelsen retter sig særligt mod Hjemmeværnets bistand til politiet i forbindelse med bl.a. trafikulykker, vejrbestemte udfordringer og større offentlige arrangementer, herunder koncerter, idrætsarrangementer m.v.

§ 24 a, stk. 1, nr. 1, omfatter således navnlig de opgaver, som politiet i vidt omfang anmoder Hjemmeværnet om at bistå politiet med at løse, og med lovforslaget vil politiet således fortsat kunne anmode Hjemmeværnet såvel som andre dele af Forsvaret om at bistå med at løse sådanne opgaver.

De opgaver, som politiet kan anmode Forsvaret om at bistå med at varetage efter nr. 1, omfatter nærmere bestemt "færdselsregulering, kontrol- og afspærringsforanstaltninger og lignende opgaver". Dette dækker navnlig over færdselsregulering efter færdselslovens § 89, stk. 1, om politiets adgang til at regulere færdslen samt afspærring og etablering af adgangskontrol til områder efter politilovens § 4. Politiet kan dog også efter § 24 a, stk. 1, nr. 1, anmode Forsvaret om

at bistå med varsling, evakueringsopgaver og sikkerhedsundersøgelser af områder eller objekter, herunder med personer og hunde. Politiet kan endvidere anmode Forsvaret om at bistå med at sikre, at forholdene på og omkring et gerningssted forbliver uændrede af hensyn til efterforskningen m.v. på stedet.

Der henvises i øvrigt til det nedenfor anførte om afgrænsningen i forhold til færdselsregulering, som af Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, udøves som selvstændig myndighedsopgave.

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 2, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at gennemføre kontrol- og tilsynsopgaver, som efter gældende ret er henlagt til politiet, jf. politilovens § 2, nr. 5.

Det drejer sig bl.a. om grænsekontrol og andre af politiets opgaver i henhold til udlændingelovgivningen.

En bistand som den, der blev iværksat i 2016 i forbindelse med den omfattende europæiske migrations- og flygtningekrise, herunder bistanden ved grænserne og den forberedte bistand ved modtage- og visitationscentrene, vil bl.a. kunne være omfattet af § 24 a, stk. 1, nr. 2.

Om de opgaver, som efter gældende ret er henlagt til politiet efter politilovens § 2, nr. 5, kan der i øvrigt henvises til lovforslagets bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-2004, tillæg A, side 5881-5883 og 5914. Heraf fremgår bl.a., at bestemmelsen i politilovens § 2, nr. 5, henviser til de tilsyns- og kontrolopgaver, som politiet efter en række særlove selvstændigt skal varetage inden for de pågældende lovgivningsområder. Det gælder f.eks. efter færdselsloven, dyreværnsloven, restaurationsloven, inkassoloven, lov om vagtvirksomhed og våbenloven.

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 3, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at gennemføre eftersøgning (lokalisering) af genstande eller personer.

Det vil bl.a. kunne dreje sig om eftersøgning af genstande, herunder bjærgning af effekter, med tilknytning til forbrydelser, eftersøgning af bortgåede eller forsvundne personer fra f.eks. plejehjem m.v. (såkaldte humanitære eftersøgninger) eller eftersøgning af ofre for forbrydelser, ulykker m.v.

Bistanden vil navnlig kunne omfatte indsættelse af fly og helikoptere, droner, skibe, dykkere, køretøjer eller personale til fods for at lokalisere genstande og personer i store eller vanskeligt tilgængelige områder. Sådanne eftersøgninger kan ske med eller uden termisk eller andet springsudstyr.

Bistand fra Forsvaret i henhold til § 24 a, stk. 1, nr. 3, kan således eksempelvis konkret omfatte, at helikopterbistand ydes med henblik på fra luften at eftersøge en person på landjorden, eller at mandskab fra Hjemmeværnet indsættes til at afsøge et større område.

Eftersøgning af personer kan også omfatte eftersøgning af gerningspersoner samt undvegne strafafsonere og varetægtsarrestanter. Bistanden vil i almindelighed ikke omfatte selve pågribelsen af sådanne personer, men navnlig omfatte indsættelse af fly og helikopter, som ikke vil få direkte kontakt med en sådan person.

Bistand til eftersøgning af gerningspersoner m.v. er efter den gældende kundgørelse fra Rigspolitiet blevet defineret som »særlig hjælp«. Den foreslåede ordning indebærer, at den administrativt fastsatte sondring mellem almindelig og særlig hjælp ophæves. I det omfang eftersøgningsopgaverne ikke omfatter pågribelsen af personen, må det forventes, at bistand til eftersøgning af gerningspersoner m.v. i almindelighed vil kunne gennemføres, uden at det vil være nødvendigt at tildele forsvarspersonale adgang til at udøve politimæssige beføjelser i henhold til den foreslåede § 24 b, stk. 2. Indsættes forsvarspersonale i særlige tilfælde på anden vis, f.eks. til fods (herunder i køretøjer) for at eftersøge en gerningsmand m.v., vil personalet dog kunne bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser til bl.a. at anholde eller tilbageholde den pågældende efter den nævnte bestemmelse.

Bistand til at pågribe gerningspersoner samt undvegne strafafsonere og varetægtsarrestanter kan i øvrigt efter omstændighederne være omfattet af bestemmelsens § 24 a, stk. 1, nr. 5, hvis der er tale om en særligt vanskelig indsatsopgave – f.eks. hvor PET's aktionsstyrke har behov for bistand fra enheder fra Forsvaret til at foretage en anholdelse af en farlig gerningsperson på havet.

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 4, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at gennemføre evakuerings-, varslings-, observations-, afspærrings-, bevogtnings- og patruljeringsopgaver m.v. med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet og andre hændelser, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.

Bestemmelsen omfatter bl.a. den type opgavevaretagelse, som vil kunne indgå i bevogtningsopgaver ved truede objekter, afspærring og kontrol med særlige områder (checkpoints), tryghedsskabende patruljeringer i det offentlige rum og lignende opgaver.

Bestemmelsen omfatter ligeledes muligheden for, at Forsvaret vil kunne anmodes om at bidrage til at varsle og evakuere personer inden for et bestemt afgrænset område, en be-

stemt lokalitet eller et bestemt objekt. Ligeledes omfattes muligheden for, at Forsvaret kan anmodes om bistand til at løse observationsopgaver, herunder ved at stille kapaciteter så som Forsvarets fly, helikoptere og specialuddannet personale til rådighed.

§ 24 a, stk. 1, nr. 4, indebærer, at forsvarspersonale alene vil kunne indsættes til at varetage de pågældende evakuerings-, varslings-, observations-, afspærrings-, bevogtnings- og patruljeringsopgaver m.v., hvis det sker med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet og andre hændelser, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.

At opgavevaretagelsen skal ske med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet eller anden fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade omfatter særligt tilfælde, hvor der foreligger en konkret og nærliggende fare for en sådan hændelse, men også tilfælde, hvor omstændighederne ved situationen i øvrigt – f.eks. terrortrusselsbilledet – tilsiger, at der er behov for en forebyggende politimæssig indsats af den anførte karakter ved et givent objekt eller i et givent område, herunder en by.

Hvorvidt en konkret forbrydelse eller hændelse – eller trussel herom – er tilstrækkelig alvorlig til, at bestemmelsen i § 24 a, stk. 1, nr. 4, kan anvendes, vil i praksis afhænge af en konkret vurdering. I denne vurdering kan der lægges vægt på omfanget af den relevante forbrydelse eller hændelse, ligesom der kan lægges vægt på den (potentielle) skadevirkning, som må forventes at følge af forbrydelsens eller hændelsens indtræffen.

§ 24 a, stk. 1, nr. 4, vil derimod – ligesom lovforslagets øvrige bestemmelser – ikke kunne omfatte, at forsvarspersonale anvendes til at varetage politiets daglige indsats mod kriminalitet eller politiets almindelig patruljevirkomhed m.v.

Begrebet ”alvorlig kriminalitet” vil i denne sammenhæng bl.a. dække over overtrædelse af straffelovens kapitel 12 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v. Begrebet vil endvidere bl.a. omfatte følgende overtrædelser af straffeloven:

- 1) Manddrab efter § 237.
- 2) Kvalificeret og grov vold efter §§ 245-246.
- 3) Frihedsberøvelse efter § 261.
- 4) Forstyrrelse af trafiksikkerheden efter § 184, stk. 1, retsstridige forstyrrelser i driften af almindelige samfærdselsmidler m.v. efter § 193, stk. 1, eller groft hærværk efter § 291, stk. 2, hvis disse overtrædelser begås på en måde, der

kan bringe menneskeliv i fare eller forårsage betydelige økonomiske tab.

5) Kapring af transportmidler efter § 183 a.

6) Overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpente omstændigheder efter § 192 a.

7) Brandstiftelse efter § 180, sprængning, spredning af skadevoldende luftarter, oversvømmelse, skibbrud, jernbane- eller anden transportulykke efter § 183, stk. 1 og 2, sundhedsfarlig forurening af vandforsyningen efter § 186, stk. 1, eller sundhedsfarlig forurening af ting bestemt til almindelig udbredelse m.v. efter § 187, stk. 1.

8) Besiddelse eller anvendelse m.v. af radioaktive stoffer efter § 192 b.

Begrebet alvorlig kriminalitet vil dog også kunne omfatte anden kriminalitet, der på baggrund af dens betydelige omfang, mulige skadevirkninger eller karakter i øvrigt må betegnes som alvorlig.

Begrebet ”andre hændelser” omfatter andre hændelser end alvorlig kriminalitet, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg. Der kan f.eks. være tale om et uheld, som kan medføre den nævnte fare.

Som eksempler på sådanne institutioner, virksomheder eller anlæg kan nævnes kongehuset, Folketinget, ministerierne, politi- og retsbygninger, jernbaneanlæg, broer, havne, luft- havne, telefonanlæg, radio- og TV-stationer, elektricitetsværker, vandforsyningsanlæg og banker samt større eller livsvigtige industrianlæg.

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 5, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til personbeskyttelse, gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser og andre særlige indsatsopgaver.

Disse særlige politiindsatser varetages typisk af PET's livvagtstyrke og aktionsstyrke.

Livvagtstyrken er en specialuddannet politienhed med fokus på personbeskyttelse, som har ansvaret for offentlige livvagtsofgaver i Danmark. Styrken indgår ligeledes i beskyttelsesarbejde i udlandet, bl.a. i forbindelse med ministres rejser til konfliktområder.

Aktionsstyrken er en specialuddannet politienhed, hvis opgaver bl.a. består i opretholdelse af det operative antiterrorberedskab og i at yde bistand til det øvrige politi i forbindelse med særlige indsatsopgaver.

Som eksempel på tilfælde, hvor det kan blive relevant for politiet at anmode Forsvaret om bistand til varetagelse af de i § 24 a, stk. 1, nr. 5, anførte opgaver, kan nævnes situationer, hvor der er behov for at foretage anholdelse til søs. Her vil det sædvanligvis være nødvendigt for aktionsstyrken at rekvirere bistand hos Forsvaret, idet styrken ikke selv råder over skibe eller andet materiel, f.eks. luftfartøjer, som gør det muligt for styrken at operere til søs.

Den foreslåede ordning er imidlertid ikke begrænset til sådanne tilfælde, hvor politiet ikke selv råder over det fornødne materiel, jf. nærmere herom nedenfor vedrørende det foreslåede § 24 a, stk. 2, eller i øvrigt begrænset til bestemte af aktionsstyrkens opgaver. Der vil således efter den foreslåede ordning bl.a. være adgang til, at enheder fra Forsvaret (bl.a. Forsvarets specialoperationsstyrker) vil kunne understøtte PET's specialuddannede styrkers opgavevaretagelse også i andre sammenhænge, hvis PET's egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave. Der vil ligeledes være mulighed for, at der anmodes om bistand fra Forsvarets særlige enheder, der håndterer teknisk og elektronisk indhentning, samt Forsvarets sanitetskapacitet og CBRNE-kapacitet (kapacitet vedrørende hændelser af kemisk, biologisk, radiologisk, nukleært og eksplosiv karakter) m.v.

Det foreslås i § 24 a, stk. 1, nr. 6, som har karakter af en opsamlingsbestemmelse, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret i forhold til andre politimæssige opgaver end dem, der udtrykkeligt fremgår af de foreslåede § 24 a, stk. 1, nr. 1-5. Det er dog kun tilfældet, i det omfang opgaveløsningen har nær sammenhæng med den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udøver, eller hvor Forsvaret har specialkompetencer eller råder over særligt egnet udstyr.

Det vil være en betingelse for, at der kan anmodes om bistand fra Forsvaret efter bestemmelsen i § 24 a, stk. 1, nr. 6, at Rigspolitiet og politikredsene i Danmark enten ikke råder over det materiel eller personale med de specialkompetencer, som er nødvendigt for at løse den pågældende opgave på forsvarlig måde, herunder så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum, eller at opgaveløsningen har en nær sammenhæng med den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udøver. Det sidstnævnte led dækker bl.a. over de særlige tilfælde, hvor Forsvaret i forvejen udøver myndighed i et givent område, og hvor det vil kræve et uforholdsmæssigt ressourceforsbrug, hvis politiet (også) skal være til stede.

Det bemærkes, at lovforslaget indeholder særregler for Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse, jf. den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d og bemærkningerne hertil.

Det foreslåede § 24 a, stk. 2, omhandler de betingelser, som konkret skal være opfyldt for, at politiet kan anmode Forsvaret om bistand til varetagelse af de opgaver, som er oplistet i det foreslåede § 24 a, stk. 1. Bestemmelsen indebærer således, at anmodning om bistand efter § 24 a alene kan fremsættes, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

Udgangspunktet efter den foreslåede regulering vil således være, at løsningen af politimæssige opgaver skal varetages af politiets personale og med materiel, som politiet råder over, men at politiet i de oplistede tilfælde kan anmode om bistand fra Forsvaret, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

Begrebet "ressourcer" i det foreslåede § 24 a, stk. 2, omfatter både personale- og materielmæssige ressourcer.

Det forhold, at politiets ressourcer ikke er tilstrækkelige, omfatter ikke blot den situation, hvor politiet ikke har flere ressourcer til rådighed i et givent område, men også situationer, hvor politiet har ressourcer, der vil kunne sættes ind for at løse opgaven, men hvor ressourcerne af politifaglige årsager bør prioriteres til andre opgaver. Det vil bl.a. kunne omfatte de tilfælde, hvor en aktuel og ressourcekrævende situation har sat politiets generelle ressourcer under pres, som det f.eks. har været tilfældet i forbindelse med bandekonflikten og den styrkede grænse- og bevogtningsindsats.

Det forhold, at politiets ressourcer ikke er ligeså egnede som Forsvarets omfatter de tilfælde, hvor politiet har personale og materiel, som vil kunne løse opgaven, men hvor bistand fra Forsvarets personale eller materiel vil kunne bidrage til en mere effektiv opgavevaretagelse. Det omfatter også tilfælde, hvor bistand fra Forsvaret vil kunne bidrage til en mere forsvarlig og skånsom opgavevaretagelse, herunder at eventuelle skader begrænses til et minimum.

Som et eksempel på, at politiets ressourcer ikke er ligeså egnede som Forsvarets, kan nævnes en situation, hvor en ældre person, som lider af demens, er bortgået fra et plejehjem en kold nat og formodes at befinde sig i et meget stort område, som er vanskeligt for politiet, herunder politiets hunde, at operere i. I sådanne tilfælde vil eftersøgning af den bortgåede person med en af Forsvarets helikoptere udstyret med termisk kamera være mere effektiv i forhold til hurtigt at finde den pågældende i live og mere forsvarlig i forhold til at undgå skader på det involverede politipersonale end en omfattende eftersøgning om natten i det uvejrsomme terræn.

Organisatorisk vil Forsvarets bistand til politiet normalt blive ydet af forsvarspersonale, som er underlagt enten Værnsfælles Forsvarskommando eller Hjemmeværnskomman-

doen, der begge er styrelser under Forsvarsministeriet. Forsvarspersonalets organisatoriske tilhørsforhold er dog ikke afgørende, og bistanden vil også kunne ydes af forsvarspersonale fra andre styrelser under Forsvarsministeriet, f.eks. forsvarspersonale fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, der har særlige kompetencer på materielområdet.

Den foreslåede ordning omfatter kun bistand til udøvelse af myndighedsopgaver, der er tillagt politiet efter politilovens § 2. Såfremt myndigheder under Forsvarsministeriet yder bistand til politiet som led i varetagelsen af myndighedernes selvstændige myndighedsopgaver, vil denne bistand ikke være omfattet af bestemmelsen. Sådanne selvstændige myndighedsopgaver inkluderer bl.a. Beredskabsstyrelsens lys-sætning på et gerningssted eller rednings- og eftersøgningsopgaver i søer og vandløb samt udførelse af eftersøgnings- og redningsopgaver (SAR-opgaver) i forbindelse med søredningstjenesten. Der vil også være tale om selvstændige myndighedsopgaver i situationer, hvor politiets koordinerende indsatsleder rekvirerer f.eks. Beredskabsstyrelsen, Flyvevåbnets Brand- og Redningstjeneste eller Hjemmeværnet ved brand- og redningsopgaver samt opgaver i forbindelse med ekstreme vejrforhold.

Herudover omfatter den foreslåede ordning ikke situationer, hvor politiet anmoder myndigheder under Forsvarsministeriet om praktisk, teknisk eller analytisk bistand, der ikke indebærer, at der skal løses opgaver, som i sig selv er omfattet af politilovens § 2. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis Forsvaret bistår politiet med tekniske undersøgelser af konfiskerede våben, eller hvis Center for Cybersikkerhed bistår politiet med analyser af software og it-udstyr.

Endelig er det løbende samarbejde mellem Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste ikke omfattet af ordningen.

Det bemærkes, at poster og patruljer fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnets politikompagnier, har en selvstændig adgang til at foretage færdselsregulering i henhold til bekendtgørelse nr. 732 af 11. juli 2005 om forsvarets, redningsberedskabets og Danmarks Idræts-Forbunds regulering af færdslen. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af færdselslovens § 89, stk. 2, om færdselsregulering fra andre end politiet og henhører under Transport- og Bygningsministeriet.

Efter § 1, stk. 1, i denne bekendtgørelse kan poster og patruljer fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnets politikompagnier, og redningsberedskabet bl.a. regulere færdsel på vej, i det omfang det er påkrævet af hensyn til den uhindrede fremførelse af kørende eller marcherende kolonner fra Forsvaret eller redningsberedskabet eller disses enkelte køretøjer, som under øvelse ikke kan tilpasses den almindelige færdsel. Efter § 1, stk. 3, i bekendtgørelsen kan poster og

patruljer fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnets politikompagnier og redningsberedskabet, endvidere regulere færdslen i forbindelse med afvikling af større civile arrangementer m.v. efter godkendelse fra det stedlige politi.

Bistand til færdselsregulering i henhold til regler udstedt i medfør af færdselslovens § 89, stk. 2, udføres som en selvstændig myndighedsopgave og vil dermed ikke udgøre bistand til politiet efter den foreslåede ordning. Dette gælder også, selvom reglerne indeholder krav om godkendelse eller forhandling med det stedlige politi, før færdselsregulering kan foretages. Færdselslovens § 89, stk. 2, og regler udstedt i medfør af bestemmelsen berøres således ikke af den foreslåede ordning.

Færdselsregulering omfattet af færdselslovens § 89, stk. 1, om politiets adgang til at foretage færdselsregulering vil derimod være omfattet af den foreslåede ordning, jf. den foreslåede § 24 a, stk. 1, nr. 1, som er nærmere omtalt ovenfor.

Forsvaret kan endvidere som andre offentlige myndigheder indgive anmeldelse om et strafbart forhold til politiet. Hvis Forsvaret efterfølgende bistår politiet med oplysninger og undersøgelser relateret til det anmeldte forhold, vil det ikke være omfattet af den foreslåede ordning.

Endelig har Forsvaret under krig eller andre ekstraordinære forhold i Danmark adgang til som selvstændig myndighedsopgave at udøve en række beføjelser i henhold til forsvarsloven m.v. Sådanne beføjelser vil bl.a. kunne omfatte udøvelse af en række beføjelser, som i fredstid som udgangspunkt tilkommer politiet – f.eks. bevogtningsopgaver, færdselsregulering og lignende. Forsvarets udøvelse af beføjelser under krig eller andre ekstraordinære forhold i Danmark vil heller ikke være omfattet af den foreslåede ordning.

Den foreslåede § 24 a regulerer alene politiets adgang til at anmode om og modtage bistand fra Forsvaret. Bestemmelsen regulerer derimod ikke Forsvarets adgang til – og mulighed for – at yde bistand til politiet og indebærer dermed heller ikke nogen pligt for Forsvaret til at yde bistand.

Adgangen for Forsvaret til at yde bistand til politiet vil således fortsat være reguleret af forsvarslovens § 7. Forsvarslovens § 7 er nærmere omtalt ovenfor under pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Om Forsvaret i et konkret tilfælde kan yde bistand til politiet afhænger således af de aftaler, der løbende indgås, opgavens karakter og de ressourcer, som Forsvaret har til rådighed, og som ikke er disponeret til anden side.

Der henvises herom til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede § 24 b omhandler ledelses- og ansvarsforhold, og hvilke regler der vil skulle gælde, når Forsvaret yder bistand til politiet, herunder hvilke politimæssige beføjelser som forsvarspersonale i den forbindelse vil kunne få mulighed for at udøve.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, at Forsvarets bistand til politiet efter den foreslåede bestemmelse i § 24 a skal ske under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

At ”bistand sker under politiets ledelse” indebærer nærmere, at det er politiet, der oplyser forsvarspersonalet om rammerne for opgavens løsning, herunder om eventuel anvendelse af magt og magtmidler, og i øvrigt udøver den operative ledelse af de konkrete operationer, ligesom det er politiet, der er ansvarlig for opgavens løsning, herunder bærer et eventuelt erstatningsansvar efter de almindelige regler herom for fejl og forsømmelser, som måtte finde sted i forbindelse med opgaveløsningen.

At opgaveløsningen ”sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver”, indebærer, at forsvarspersonalet vil være underlagt de samme regler, som gælder, hvis det i stedet havde været politipersonale, som varetog den pågældende opgave. Dette omfatter både regler, der er fastsat i lovgivningen, og regler der er fastsat administrativt. Omfattet er således bl.a. reglerne i politiloven og regler udstedt i medfør heraf og politiets interne sikkerhedsbestemmelser m.v.

Det foreslås i *stk. 1, 2. pkt.*, at Forsvarets til enhver tid gældende bestemmelser om tekniske, operative og sikkerhedsmæssige forhold m.v. fortsat skal være gældende for forsvarspersonale, der yder bistand til politiet, i det omfang disse ikke strider mod politiets tilsvarende bestemmelser. Dermed vil Forsvarets tekniske, operative og sikkerhedsmæssige bestemmelser om f.eks. flyvning med helikopter, som der ikke er fastsat bestemmelser om for politiet, fortsat skulle finde anvendelse.

På samme måde vil forsvarsministeren eller den, der af ministeren bemyndiges dertil, kunne fastsætte instruktioner, direktiver m.v. om rammerne for Forsvarets bistand til politiet.

Der vil således fortsat fra Forsvarets side kunne fastsættes instruktioner, direktiver m.v. til det forsvarspersonale, som bistår politiet, herunder om, hvilken udrustning der skal medtages, hvilke konkrete funktioner personalet må varetage (f.eks. henset til deres uddannelse), rapporteringspligt m.v. Sådanne instruktioner og direktiver kan fortsat udstedes både generelt og i forhold til en konkret bistandsopgave, men må ikke stride mod de regler, der foreslås med dette

lovforslag, og de regler der udstedes i medfør heraf, herunder at det er politiet, der oplyser forsvarspersonalet om rammerne for opgavens løsning, herunder om eventuel anvendelse af magt og magtmidler, og i øvrigt udøver den operative ledelse af de konkrete operationer. Sådanne instruktioner og direktiver skal endvidere udarbejdes således, at opgaveløsningen, når der ydes bistand til politiet, kan ske i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvaret og Rigspolitiet løbende udveksler information om henholdsvis Forsvarets bestemmelser om tekniske, operative og sikkerhedsmæssige forhold m.v. og de bestemmelser, som politiet har fastsat.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2*, at nærmere udvalgt personale fra Forsvaret efter rigspolitichefens eller chefen for Politiets Efterretningstjenestes nærmere bestemmelse og med godkendelse fra forsvarsministeren eller den, der af forsvarsministeren bemyndiges hertil, i forbindelse med bistand til politiet kan bemyndiges til at udøve beføjelser, som tilkommer politiet efter politilovens kapitel 3-5 og retsplejelovens kapitel 69, 72, 73, 74 og 75 b, herunder regler udstedt med hjemmel heri.

Stk. 2 indeholder således hjemmel til, at forsvarspersonale kan gives mulighed for at udøve politimæssige indgrebs- og magtbeføjelser i henhold til politilovens kapitel 3-5 samt foretage anholdelser, legemsindgreb, beslaglæggelser m.v. efter retsplejelovens regler herom med henblik på at løse de opgaver, som de bistår politiet med.

Stk. 2 indeholder en udtømmende regulering af de politimæssige beføjelser, som forsvarspersonale vil kunne bemyndiges til at udøve. Ud over de indgrebs- og magtbeføjelser, som er anført i politilovens kapitel 3-5 og retsplejelovens kapitel 69, 72, 73, 74 og 75 b, vil der således ikke kunne overlades beføjelser til forsvarspersonalet, der alene tilkommer politiet efter den gældende lovgivning.

Forsvarets personale vil dog i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler herom kunne foretage en civil anholdelse og efterfølgende sikkerhedsmæssig visitation.

Forsvarets personale vil ligeledes kunne anvende nødvendig, forsvarlig og proportional magt efter de almindelige regler om nødværge og nødret i straffelovens §§ 13 og 14.

Hertil kommer, at Forsvarets bistand til politiet sker under politiets ledelse og efter de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Det påhviler i den forbindelse politiet i fornødent omfang at underrette Forsvaret om rammerne for opgavens løsning, f.eks. i forhold til magtmidler og magtanvendelse. Der vil desuden i tilknyt-

ning til den konkrete opgave typisk blive fastsat retningslinjer for forsvarspersonalets nærmere opgavevaretagelse, herunder retningslinjer, der beskriver den enkelte soldats opgaver og de regler, der gælder i den forbindelse, om magtandvendelse, magtmidler, selvforsvar og forsvar af andre.

”Forsvarspersonale” vil efter stk. 2 omfatte tjenstgørende militært personale samt frivillige i Hjemmeværnet. Tjenstgørende militært personale er defineret i § 2, stk. 1, i lov om forsvarets personel og omfatter navnlig officersgruppen, sergentgruppen samt menige af konstabelgruppen, konstabelelever, værnepligtige menige og kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår. At personale er tjenstgørende indebærer, at personalet er ansat eller indkaldt til tjeneste i Forsvaret.

Enheder fra Forsvaret vil f.eks. kunne tildeles politimæssige beføjelser, når de bistår PET's aktionsstyrke med gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser m.v. Omvendt vil der i almindelighed ikke være behov for at tildele forsvarspersonale politimæssige beføjelser i forbindelse med eksempelvis færdselsregulering, eftersøgning af genstande og personer samt varetagelse af kontrol- og tilsynsopgaver. I det omfang der i særlige tilfælde måtte blive indsat forsvarspersonale til fods (herunder i køretøjer) for at eftersøge en gerningsmand m.v., vil personalet dog kunne bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser til bl.a. at anholde eller tilbageholde den pågældende efter retsplejelovens regler.

Der lægges med stk. 2 op til, at det er rigspolitichefen eller chefen for Politiets Efterretningstjeneste, der med godkendelse fra forsvarsministeren, eller den, der af forsvarsministeren bemyndiges hertil, meddeler en bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser.

Det vil som udgangspunkt være PET-chefen, der efter stk. 2 skal bemyndige forsvarspersonale, som yder bistand til PET, til at udøve politimæssige beføjelser, når personalet bistår med varetagelse af de i den foreslåede § 24 a oplyste politimæssige opgaver, som er henlagt til PET efter § 1 i lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET-loven). Det drejer sig navnlig om den foreslåede § 24 a, stk. 1, nr. 5 om personbeskyttelse, gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser og andre særlige indsatsopgaver, jf. PET-lovens § 1, stk. 1, nr. 1 og 3.

Det vil i øvrige tilfælde omfattet af stk. 2 være rigspolitichefen, der skal bemyndige forsvarspersonale til at udøve politimæssige beføjelser efter den foreslåede ordning.

Efter stk. 2 forudsætter det i alle tilfælde godkendelse fra forsvarsministeren eller den, der af ministeren bemyndiges hertil, hvis forsvarspersonale skal bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser.

Kompetencen til at bemyndige Forsvarets personale til at udøve politimæssige beføjelser kan efter det foreslåede stk. 2 ikke delegeres til underliggende myndigheder eller personer. Det forudsættes dog, at stedfortrædere for såvel rigspolitichefen som chefen for Politiets Efterretningstjeneste vil kunne meddele en sådan bemyndigelse i tilfælde, hvor rigspolitichefen eller chefen for Politiets Efterretningstjeneste ikke har mulighed herfor. Kompetencen til at godkende en sådan bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser er henlagt til forsvarsministeren eller den, der af ministeren bemyndiges hertil. Forsvarsministeren har således mulighed for at delegere denne kompetence.

Det forudsættes, at en bemyndigelse i almindelighed vil skulle afgrænses i forhold til opgaven, dennes omfang og tidsmæssige udstrækning og i øvrigt ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at sætte forsvarspersonalet i stand til at løse de opgaver, som de bistår politiet med.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at det skal være nærmere udvalgt personale fra Forsvaret, der bemyndiges til at udøve politimæssige beføjelser. Det indebærer, at Forsvaret har foretaget en konkret udvælgelse af relevant personale, som kan bemyndiges til at udøve sådanne beføjelser. Det forudsættes, at der kun meddeles bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser, hvis det omfattede forsvarspersonale i relevant omfang har modtaget uddannelse i udøvelsen af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter, herunder reglerne herfor, samt at personalet i øvrigt er i stand til at udføre de relevante opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret eller gennem supplerende uddannelse eller lignende.

I særligt påtrængende tilfælde kan der efter omstændighederne ses bort fra kravet om relevant uddannelse, hvis personalet er i stand til at udføre de pågældende opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret og efter at have modtaget de fornødne instruktioner i reglerne for og udøvelse af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter. Det vil være politiets ansvar at sikre, at Forsvarets ansatte modtager den relevante uddannelse, ligesom det vil være politiet, der står for afholdelsen af uddannelsen. Den nærmere tilrettelæggelse af uddannelsen vil ske i et samarbejde mellem Rigspolitiet og Værnsfælles Forsvarskommando.

Efter § 24 c bemyndiges justitsministeren til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte nærmere regler om politiets anmodninger om bistand fra Forsvaret, politiets ansvar for opgaveløsningen, politiets ledelse af det bistandsydende forsvarspersonale samt tildeling af beføjelser efter § 24 b, stk. 2, herunder krav om uddannelse m.v.

Regler, der udstedes efter denne bestemmelse, vil bl.a. kunne regulere den praktiske fremgangsmåde, som anvendes, når politiet anmoder Forsvaret om bistand til at løse opgaver efter den foreslåede § 24 a. Dette kan indebære udstedelse af nærmere regler om, hvordan sådanne anmodninger skal udformes og fremmes. På samme måde kan der efter stk. 1 udstedes regler, der fastlægger den operative rollefordeling mellem politiet og Forsvaret, når Forsvaret yder bistand til politiet. Det kan eksempelvis omfatte en afgrænsning af ansvarsområder mellem myndighederne og mellem relevante medarbejdergrupper. Der kan herunder fastsættes retningslinjer for de opgaver, som henholdsvis Forsvarets og Hjemmeværnets personale kan anvendes til.

Der vil ligeledes kunne fastsættes nærmere regler om tildelingen af politimæssige beføjelser efter bestemmelsen i § 24 b, stk. 2. Det kan bl.a. bestemmes, hvilke nærmere uddannelsesforløb forsvarspersonalet skal gennemføre, eller hvilke nærmere kompetencer forsvarspersonalet skal besidde, for at personalet kan tildeles konkrete politimæssige beføjelser. Det vil være politiets ansvar at sikre, at Forsvarets ansatte modtager den relevante uddannelse samt at afholde uddannelsen.

Den foreslåede § 24 d vedrører en fortsættelse af den nuværende ordning vedrørende politiets mulighed for at modtage bistand fra Forsvaret til varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse.

Det foreslås efter § 24 d, *stk. 1*, at politiet kan modtage bistand fra Forsvaret til at varetage politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse. Bestemmelsen indeholder – i overensstemmelse med gældende ret – en bred hjemmel til, at politiet kan modtage bistand fra Forsvaret i denne sammenhæng.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke udtømmende regulerer politiets mulighed for at anmode om Forsvarets bistand til søs og i luften. Der vil således også med hjemmel i de foreslåede bestemmelser i § 24 a, stk. 1, kunne anmodes om bistand til søs og i luften, der ikke nødvendigvis ydes i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse.

Det foreslås desuden i § 24 d, *stk. 2*, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvelse af politimæssige beføjelser til søs og i luften efter stk. 1.

Det bemærkes hertil, at det i dag fremgår af § 15 i forsvarsloven, at forsvarsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvel-

se af politimyndighed til søs og i luften. Med hjemmel i bestemmelsen er der udstedt bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarrets varetagelse af politimæssige opgaver til søs. Efter denne bekendtgørelse kan Forsvaret bemyndiges til i forbindelse med sin øvrige opgavevaretagelse til søs at bistå politiet med at varetage politimæssige opgaver. Politimæssige opgaver omfatter efter bekendtgørelsen

1) forebyggelse og afværgelse af fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed,

2) at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, samt

3) at udføre kontrol- og tilsynsopgaver efter gældende lovgivning.

Med hjemmel i bestemmelsens stk. 2 vil der således fortsat kunne fastsættes nærmere regler, som tager højde for de særlige forhold, der gør sig gældende til søs og i luften.

Der vil f.eks. kunne fastsættes regler for, hvordan og til hvilken politimyndighed Forsvaret skal rette henvendelse, når Forsvaret i forbindelse med opgavevaretagelse efter stk. 1 konstaterer forhold til søs og i luften, som indebærer, at der er behov for politimæssig indgriben.

Justitsministeren vil bl.a. kunne bemyndige Forsvaret til – som det er tilfældet efter gældende ret – at foretage de handlinger, som er nødvendige til varetagelse af de i bestemmelsens stk. 1 nævnte opgaver uden at afvente politiets instruktioner, hvis der er nærliggende fare for, at indgrebets øjemed ellers vil forspildes. I den forbindelse vil det kunne fastsættes, at Forsvaret kan anvende de beføjelser, som tilkommer politiet, idet Forsvaret dog hurtigst muligt herefter skal kontakte politiet med henblik på videre instruktion.

Endvidere vil der f.eks. kunne fastsættes regler om, at personer, genstande eller gods, som kommer i Forsvarets varetægt i forbindelse med udførelsen af de pågældende politimæssige opgaver, overdrages hurtigst muligt til politiet med henblik på videre efterforskning og retsforfølgning.

Med indsættelsen af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d og ophævelsen af forsvarslovens § 15 er der ikke tilsigtet ændringer i den ordning, der i dag praktiseres. Det bemærkes dog, at forsvarspersonale, der yder bistand til politiet efter den foreslåede § 24 d, som noget nyt vil blive underlagt Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence, jf. lovforslagets § 2.

Det forudsættes, at bestemmelsen i den foreslåede § 24 d ikke tages i anvendelse, før lovforslagets § 3, nr. 2, som ophæver forsvarslovens § 15, er sat i kraft. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren tidspunktet

for ikrafttrædelsen af lovforslagets § 3, nr. 2, jf. lovforslagets § 5, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 og 2.1.3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med bestemmelsen i § 24 *e* foreslås det, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte regler om Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger om at oprette midlertidige militære områder med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet.

Det vil f.eks. kunne være relevant at etablere sådanne midlertidige militære områder på civile havneområder i forbindelse med ind- og udskibning af dansk eller udenlandsk militært personale og materiel (f.eks. NATO-styrker) eller omkring besøg fra fremmede krigsskibe i danske havne, hvor der måtte være behov for at tage særlige sikkerhedsforanstaltninger. Midlertidige militære områder vil f.eks. også kunne etableres som sikkerhedszoner i forbindelse med ophold under transporter af militært personale eller materiel, herunder på rastepladser, eller i forbindelse med, at dansk eller udenlandsk militært personale midlertidigt opretter en militær lejr eller et depot. Endvidere vil midlertidige militære områder kunne oprettes, hvis militært materiel har nedbrud eller lignende på civilt område, og der er behov for bevogning af materiellet, indtil det kan bortfjernes.

Når et midlertidigt militært område er etableret, vil det – så længe det er etableret – have samme status som et fast militært område. Det indebærer, at Forsvaret har ansvaret for at opretholde orden og sikkerhed på området, og Forsvaret vil herunder kunne varetage bevæbnet bevogtning med eget personale i henhold til de militære regler. Som led heri vil der f.eks. i visse tilfælde uden retskendelse kunne foretages ransagning på det midlertidige militære område efter militær retsplejelovs § 12, ligesom der efter militær retsplejelovs § 13 uden retskendelse vil kunne foretages kontrol af indholdet af tøj, bagage, tasker m.v. og af transportmidler ved indgang til og udgang fra det midlertidige militære område.

Det forudsættes, at bevogtningsopgaven varetages af dansk militært personale, også hvis der er tale om bevogtning af midlertidige militære områder, der f.eks. anvendes af NATO-styrker.

Der vil i de regler, som udstedes i medfør af bestemmelsen, kunne fastsættes nærmere procedurer for etablering af de midlertidige militære områder, herunder regler om, at etablering kræver samtykke fra politiet, ligesom der kan fastsættes nærmere regler om Forsvarets samarbejde med politiet i forbindelse med anvendelsen af midlertidigt etablerede militære områder. Der vil endvidere kunne fastsættes regler

om tydelig afmærkning (skiltning m.v.), så det vil være klart for borgerne, at der er tale om et (midlertidigt) militært område.

Beslutninger om at etablere midlertidige militære områder forudsættes at ske i koordination mellem Forsvaret og den stedlige politidirektør. Det forudsættes, at politiet i den forbindelse foretager en konkret politimæssig vurdering af situationen, hvor bl.a. det til enhver tid gældende situationsbillede tages i betragtning.

Med den foreslåede ordning sker der ikke en regulering af Forsvarets adgang til eller brug af civile områder. Der vil således ikke med hjemmel i bestemmelsen kunne etableres midlertidige militære områder mod en ejers accept.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 og 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden alene behandle adfærdsklager, der vedrører politipersonale.

Der foreslås indsat en ny bestemmelse som § 1019 r i retsplejelovens kapitel 93 b om behandling af klager over politipersonale, som har til formål at udvide politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale – også vil skulle undersøge og træffe afgørelse vedrørende adfærdsklager over personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, i forbindelse med deres bistand til politiet.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, at reglerne i kapitel 93 b om behandling af adfærdsklager finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter politilovens §§ 24 a-24 d (som foreslås indsat i politiloven ved lovforslagets § 1, nr. 1).

Hermed vil det blive muligt at indgive klager over forsvarspersonalets adfærd i tjenesten i forbindelse med bistand til politiet, som skal behandles af Politiklagemyndigheden.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i tjenesten.

Forsvarspersonalet vil som udgangspunkt alene være omfattet af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence i den periode, hvor der ydes bistand til politiet, og hvor soldaten således står under politiets ledelse. Det forudsættes i den forbindelse, at der som hidtil i forbindelse med en bistandsanmodning fra politiet indgås konkrete aftaler mellem politiet og Forsvaret om bistandsudøvelsen, herunder om den tidsmæssige udstrækning af bistanden, og at det bistandsyde personale bliver orienteret herom.

En soldat, der yder bistand til politiet, vil således som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, før soldaten er mødt til tjeneste på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet og dermed er blevet underlagt politiets ledelse. Det indebærer bl.a., at soldaten under transport til og fra det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, som udgangspunkt ikke vil være omfattet af ordningen, men at soldaten derimod under frokostpauser og andre pauser på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, vil være omfattet af ordningen.

Det nævnte krav vil herudover – ligesom tilfældet er for politipersonale – almindeligvis være opfyldt, når forsvarspersonale optræder med en markering om, at personalet bistår politiet, har legitimeret sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, eller i øvrigt har tilkendegivet sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, og har påberåbt sig den myndighed, personalet har som led i bistanden til politiet, over for en borger.

Foretager en soldat, der stadig er iført uniform med markering om, at den pågældende bistår politiet, således eksempelvis en strafbar handling i forbindelse med et besøg på et cafeteria efter endt tjeneste, vil handlingen være omfattet af politiklageordningen, uagtet at den pågældende ikke længe er under politiets ledelse.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*, at de underretninger om indledning og afgørelse af adfærdsklagesager, som omtales i retsplejelovens § 1019 o, vil skulle foretages til vedkommende politidirektør, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse underretter Hjemmeværnskommandoen, hvis adfærdsklagen omfatter frivilligt eller fast personale fra Hjemmeværnet.

Disse underretninger har til formål at sikre, at de relevante myndigheder under Forsvarsministeriet, mens sagen verserer, kan vurdere, om der er grundlag for at foretage foreløbige tjenstlige skridt m.v., samt at disse myndigheder underrettes om resultatet af Politiklagemyndighedens undersøgelse, således at der efterfølgende kan tages stilling til spørgsmål omkring eventuelle disciplinære skridt m.v.

Den foreslåede henvisning til den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, indebærer endvidere, at militære disciplinarsager efter den militære disciplinarlov eller andre regler herom ikke vil kunne indledes, før behandlingen af en adfærdsklage er afsluttet ved Politiklagemyndigheden.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2*, at den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af stk. 1. Det forudsættes i den forbindelse bl.a., at den militære anklagemyndighed deltager i afhøringer af forsvarspersonale omfattet af bestemmelsen og løbende får tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Formålet hermed er, at Politiklagemyndigheden under dens behandling af sådanne sager kan trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i det nødvendige omfang. Det bemærkes i den forbindelse, at det i alle tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af bestemmelsens stk. 1, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningskridt m.v. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

Det nærmere indhold og fremgangsmåden for en sådan bistand aftales i øvrigt mellem myndighederne.

Det forudsættes, at inddragelse af den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens arbejde med behandlingen af sager, der involverer personale fra PET eller bistand til PET, sker under hensyntagen til – og i det omfang det er foreneligt med – de fortrolighedshensyn, der gør sig gældende i sådanne sager.

Til nr. 2

Efter den gældende ordning kan Politiklagemyndigheden som udgangspunkt alene efterforske sager om strafbare forhold begået i tjenesten af politipersonale.

Der foreslås indsat en ny bestemmelse som § 1020 m i retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale, som har til formål at udvide politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over efterforskning af straffesager mod politipersonale – også vil skulle efterforske straffesager mod personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, for forhold begået i forbindelse med deres bistand til politiet.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, at reglerne i kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til

politiet efter politilovens §§ 24 a-24 d (som foreslås indsat i politiloven med § 1, nr. 1, i lovforslaget).

Forsvarspersonale omfattes således i disse tilfælde af Politiklagemyndighedens kompetence til at efterforske strafbare forhold begået i tjenesten, jf. § 1020 a, stk. 1, ligesom de omfattes af Politiklagemyndighedens efterforskning i forbindelse med, at en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets eller forsvarspersonalets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets eller forsvarspersonalets varetægt, jf. § 1020 a, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kompetencen til at efterforske sager om strafbare forhold flyttes fra den militære anklagemyndighed til Politiklagemyndigheden. Påtalekompetencen flyttes til den civile anklagemyndighed – som udgangspunkt til statsadvokaten.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Der henvises herom til bemærkningerne til nr. 1.

Det vil være Politiklagemyndigheden, der i første række afgør, om en sag falder ind under Politiklagemyndighedens kompetence. Hvis der f.eks. tidligt i efterforskningen er tvivl om, hvorvidt en straffesag har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, forudsættes det at være Politiklagemyndigheden, som vil skulle indlede efterforskningen. Hvis det under efterforskningen viser sig, at sagen ikke har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, vil Politiklagemyndigheden eller den civile anklagemyndighed skulle overlade sagen til den militære anklagemyndighed til videre forfølgning.

Selvom sagen har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, vil sagen dog i medfør af den foreslåede stk. 2, som omtales nærmere nedenfor, også kunne overføres til den militære anklagemyndighed efter indstilling fra Politiklagemyndigheden, hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enig herom.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede bestemmelse i § 1, stk. 3, i militær straffelov (som foreslås indsat med lovforslagets § 4, nr. 1) vil indebære, at den militære straffelov ikke finder anvendelse for forhold begået af forsvarspersonale i forbindelse med, at personalet yder bistand til politiet.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*, at de underretninger, der omtales i retsplejelovens § 1019 o, og som finder tilsvarende anvendelse ved straffesager omfattet af kapitel 93 c, jf. § 1020 a, stk. 3, vil skulle foretages til vedkommende politidirektør, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse. Der er her tale om Politikla-

gemyndighedens underretninger om, at der indledes en efterforskning omfattet af retsplejelovens kapitel 93 c samt statsadvokatens underretninger om sine afgørelser af påtale-spørgsmålet.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse underretter Hjemmeværnskommandoen, hvis sagen omfatter frivilligt eller fast personale fra Hjemmeværnet.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at militære disciplinærsager efter den militære disciplinærlov eller andre regler herom ikke vil kunne indledes, før behandlingen af straffesagen er afsluttet. Dette følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 2, jf. § 1020 a, stk. 3, som med lovforslaget vil finde tilsvarende anvendelse for sager, der omhandler forsvarspersonale.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2, 1. pkt.*, at den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Det forudsættes i den forbindelse bl.a., at den militære anklagemyndighed deltager i afhøringer af forsvarspersonale omfattet af bestemmelsen og løbende får tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Formålet hermed er, at Politiklagemyndigheden under dens behandling af sådanne sager kan trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i det nødvendige omfang. Det bemærkes i den forbindelse, at det i alle tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af bestemmelsens stk. 1, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningsskridt m.v. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

Det nærmere indhold og fremgangsmåden for en sådan bistand aftales i øvrigt mellem myndighederne.

Det forudsættes, at inddragelse af den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens arbejde med behandlingen af sager, der involverer personale fra PET eller bistand til PET, sker under hensyntagen til – og i det omfang det er foreneligt med – de fortrolighedshensyn, der gør sig gældende i sådanne sager.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2, 2. pkt.*, at Politiklagemyndigheden kan indstille, at sager overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, selvom sagen efter det foreslåede stk. 1 vil være omfattet af politiklageordningen, hvis viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen. Hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom, kan en sag således overdrages til det militære strafferetlige system, ligesom det kan

beslutes, at påtalespørgsmålet og sagens gennemførelse i retten overlades til den militære anklagemyndighed, efter at Politiklagemyndigheden har foretaget efterforskning af sagen.

Denne mulighed for at overlade en sag til den militære anklagemyndighed vil som anført gælde i de tilfælde, hvor det vurderes, at viden om militærfaglige forhold eller militær-specifikke regler er af særlig betydning for sagen. Det kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor de regler, som er overtrådt, primært omhandler de sikkerhedsmæssige retningslinjer for brugen af et konkret luftfartøj, som Forsvaret har indsat til støtte for politiet.

Det må i praksis forventes at have undtagelsens karakter, at det bliver nødvendigt at overlade den samlede sag til den militære anklagemyndighed.

Statsadvokatens kompetence efter retsplejelovens § 1020 i finder også anvendelse i forhold til efterforskning af straffesager mod forsvarspersonale. Statsadvokaten kan således bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c. For så vidt angår straffesager mod forsvarspersonale, der ikke yder eller har ydet bistand til politiet, finder § 3 i militær retsplejelov dog fortsat anvendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af forsvarslovens § 7, at Forsvaret efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre skal kunne løse andre opgaver end Forsvarets kerneopgaver.

Det foreslås, at bestemmelsen nyaffattes, således at det fremgår, at Forsvaret efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre kan løse andre opgaver, herunder for politiet.

Den foreslåede bestemmelse er med sproglige tilpasninger således en indholdsmæssigt uændret videreførelse af den gældende § 7 i forsvarsloven.

Bestemmelsen giver forsvarsministeren bemyndigelse til i samarbejde med vedkommende ministre at fastsætte nærmere bestemmelser for typen og omfanget af Forsvarets varetagelse af andre opgaver end de i forsvarslovens §§ 3-6 nævn-

te. Samarbejdet med vedkommende ministre skal sikre, at en overtagelse af løsningen af sådanne opgaver er præcis og sker i en fælles forståelse af rækkevidde, begrænsninger m.v.

De andre opgaver, som Forsvaret varetager i medfør af bestemmelsen, falder sædvanemæssigt inden for et meget bredt spektrum. De har det til fælles, at opgavernes løsning enten er en hensigtsmæssig følge af den virksomhed, som det militære forsvar i øvrigt udfører, eller er et udtryk for, at samfundets civile ressourcer på det pågældende område ikke er tilstrækkelige eller ikke er lige så egnede som Forsvarets ressourcer. Der er tale om varetagelse af eller deltagelse i offentlige tjenester og om forskellige former for permanent eller lejlighedsvis opgaveløsning, herunder opgaver til støtte for den civile sektor.

Blandt de mere permanente opgaver, som Forsvaret varetager eller bidrager til i medfør af bestemmelsen, kan nævnes eftersøgnings- og redningstjeneste i dansk område samt ved Færøerne og Grønland, fiskeriinspektion ved Færøerne og Grønland, maritim miljøovervågning, håndhævelse i forbindelse med maritim forurening, maritim forureningsbekæmpelse, støtte til sikker afvikling af skibstrafik og søopmåling.

Herudover udfører Forsvaret – efter anmodning – bistand til politiet, SKAT, redningsberedskabet, det præhospitale beredskab, Center for Biosikring og Beredskab samt bistand til de lokale samfund i Grønland og på Færøerne. Med henblik på at optimere indsatsen i tilfælde af katastrofe, krise eller krig, herunder sikre en effektiv og afbalanceret ressourceudnyttelse, koordineres den samlede indsats mellem civile og militære myndigheder på lokalt, regionalt og nationalt niveau ved henholdsvis skadestedsledelsen i de lokale beredskabsstabe og i NOST (National Operativ Stab).

For så vidt angår Forsvarets bistand til politiet er adgangen for Forsvaret til at yde denne bistand som nævnt også reguleret af bestemmelsen. Om Forsvaret i et konkret tilfælde kan imødekomme en anmodning om at yde bistand til politiet afhænger af de aftaler, der løbende indgås, opgavens karakter og de ressourcer, som Forsvaret har til rådighed, og som ikke er disponeret til anden side. Adgangen for politiet til at anmode om bistanden vil være reguleret af de foreslåede §§ 24 a-24 c i politiloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Til nr. 2

Det følger af forsvarslovens § 15, at forsvarsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvelse af politimyndighed til søs og i luften.

Det foreslås, at bestemmelsen i forsvarslovens § 15 ophæves.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d, jf. lovforslagets § 1, nr. 1. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1, 2.1.3.4 og 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

I dag er tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område omfattet af militær straffelov, herunder når personellet yder bistand til politiet.

Det foreslås med det nye stk. 3 i militær straffelov § 1, at loven fremover ikke finder anvendelse for forhold begået af tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område i forbindelse med, at personellet yder bistand til politiet efter politilovens §§ 24 a-24 d.

Sådanne sager vil fremover skulle behandles efter den civile straffelov i den civile strafferetsplejes former. Adfærd eller forhold, der er begået i forbindelse med, at forsvarspersonellet yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d, vil således fremover være omfattet af politiklageordningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Det foreslås med § 5, *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog stk. 2.

Det foreslås med § 5, *stk. 2*, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætter ikrafttrædelsestidspunktet for § 3, nr. 2.

Dette indebærer, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for ophævelse af forsvarslovens § 15.

Forsvarslovens § 15 indeholder hjemmel til at udstede regler om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften. I medfør af denne bestemmelse er der udstedt bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets va-

retagelse af politimæssige opgaver til søs. Efter denne bekendtgørelse kan Forsvaret bemyndiges til i forbindelse med sin øvrige opgavevaretagelse til søs at bistå politiet med at varetage politimæssige opgaver. Bekendtgørelsen finder – ligesom forsvarsloven – også anvendelse for Færøerne og Grønland.

Bestemmelsen i forsvarslovens § 15 videreføres med dette lovforslag i den foreslåede nye bestemmelse i politilovens § 24 d, jf. lovforslagets § 1, nr. 1. Politiloven gælder imidlertid ikke på nuværende tidspunkt for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft herfor.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 5, stk. 2, er på den baggrund at give mulighed for at opretholde forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt i medfør af denne bestemmelse, indtil politiloven – efter udtalelse fra Færøernes Landstyre og Grønlands Selvstyre – måtte blive sat i kraft for Færøerne og Grønland.

Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen i den foreslåede § 24 d ikke tages i anvendelse, før lovforslagets § 3, nr. 2, som ophæver forsvarslovens § 15, er sat i kraft.

Det foreslås med lovforslagets § 5, *stk. 3*, at reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c, der foreslås ændret ved lovforslagets § 2, finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten og adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet varetager politimæssige opgaver i henhold til regler udstedt i medfør af forsvarslovens § 15.

Bestemmelsen indebærer, at de regler, der med dette lovforslag foreslås indført for Den Uafhængige Politiklagemyndigheds behandling af klager over Forsvarets personale, der yder bistand til politiet efter politiloven, også vil gælde i forhold til Forsvarets udøvelse af politimæssige beføjelser efter bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt i medfør af forsvarslovens § 15, så længe disse bestemmelser er i kraft. Der henvises nærmere herom til bemærkningerne til den foreslåedes bestemmelse i lovforslagets § 5, stk. 2, hvorefter det overlades til justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte tidspunktet for ophævelsen af forsvarslovens § 15.

Til § 6

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Det fastsættes med bestemmelsen, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at §§ 1, 3 og 4 helt eller delvist

kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland ved kongelig anordning med de ændringer, som de henholdsvis færøske og grønlandske forhold tilsiger.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 1722 af 27. december 2016 og § 1 i lov nr. 671 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 6 indsættes:

»Kapitel 6 a

Forsvarets bistand til politiet

§ 24 a. Politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret i forbindelse med løsningen af følgende opgaver omfattet af denne lov:

- 1) Færdselsregulering, kontrol- og afspærringsforanstaltninger og lignende opgaver i forbindelse med større arrangementer, ulykker, naturkatastrofer m.v.
- 2) Kontrol- og tilsynsopgaver, som efter gældende ret er henlagt til politiet.
- 3) Eftersøgning af genstande eller personer.
- 4) Evakuerings-, varslings-, observations-, afspærrings-, bevogtnings- og patruljeringsopgaver m.v. med henblik på at forebygge og afværge alvorlig kriminalitet og andre hændelser, der kan medføre fare for menneskers liv, helbred eller alvorlig skade på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.
- 5) Personbeskyttelse, gidselredning, det operative antiterrorberedskab, særligt farlige anholdelser og andre særlige indsatsopgaver.
- 6) Øvrige opgaver, hvor opgaveløsningen har nær sammenhæng med den virksomhed, som Forsvaret i øvrigt udøver, eller hvor Forsvaret har specialkompetencer eller råder over særligt egnet udstyr.

Stk. 2. Anmodning om bistand efter stk. 1 kan alene fremsættes, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

§ 24 b. Forsvarets bistand til politiet efter § 24 a sker under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Forsvarets til enhver tid gældende tekniske, operative og sikkerhedsmæssige bestemmelser finder i øvrigt anvendelse, i det omfang disse ikke strider mod politiets tilsvarende bestemmelser.

Stk. 2. I forbindelse med bistand til politiet kan nærmere udvalgt personale fra Forsvaret bemyndiges til at udøve beføjelser, som tilkommer politiet efter denne lovs kapitel 3-5 og retsplejelovens kapitel 69, 72, 73, 74 og 75 b. Bemyndi-

gelse sker efter rigspolitchefens eller chefen for Politiets Efterretningstjenestes nærmere bestemmelse og efter godkendelse fra forsvarsministeren eller den, der af ministeren bebyndiges hertil.

§ 24 c. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om politiets anmodninger om bistand fra Forsvaret, politiets ansvar for opgaveløsningen, politiets ledelse af det bistandsydende forsvarspersonale samt tildeling af beføjelser efter § 24 b, stk. 2, herunder krav om uddannelse m.v.

§ 24 d. Politiet kan i øvrigt modtage bistand fra Forsvaret til varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften efter stk. 1.

§ 24 e. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte regler om Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger om at oprette midlertidige militære områder med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet.«

§ 2

I retsplejelovent, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret ved lov nr. 1679 af 26. december 2017 og § 2 i lov nr. 1680 af 26. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1019 q indsættes i kapitel 93 b:

»**§ 1019 r.** Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, sker i forhold til forsvarspersonale til vedkommende politidirektør, rigspolitchefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af stk. 1.«

2. Efter § 1020 l indsættes i kapitel 93 c:

»**§ 1020 m.** Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, jf. § 1020 a, stk. 3, sker i forhold til forsvarspersonale til vedkommende politidirektør, rigspolitchefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Efter indstilling fra Politiklagemyndigheden kan videre for-

følgning af sager omfattet af stk. 1 overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, hvis viden om militærfaglige forhold eller militær-specifikke regler er af særlig betydning for sagen, og hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom.«

§ 3

I lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 582 af 24. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. § 7 affattes således:

»§ 7. Forsvaret kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre løse andre opgaver, herunder for politiet.«

2. § 15 ophæves.

§ 7. Forsvaret skal efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse og forhandling med vedkommende ministre kunne løse andre opgaver.

§ 15. Forsvarsministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om Forsvarets udøvelse af politimyndighed til søs og i luften.

§ 4

I militær straffelov, lov nr. 530 af 24. juni 2005, som ændret ved § 2 i lov nr. 494 af 17. juni 2008 og § 1 i lov nr. 1550 af 19. december 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Loven finder ikke anvendelse for forhold begået af tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område i forbindelse med, at personalet yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed §§ 24 a-24 d.«

§ 1. ---

Stk. 2. ---

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren tidspunktet for ikrafttrædelse af § 3, nr. 2.

Stk. 3. Reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c, som ændret ved denne lovs § 2, finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten og adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet varetager politimæssige opgaver i henhold til regler udstedt i medfør af forsvarslovens § 15.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 1, 3 og 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de henholdsvis færøske og grønlandske forhold tilsiger.